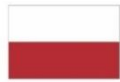

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Załącznik nr 1
do Uchwały nr .....
Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania
„Partnerstwo dla Rozwoju”
z dnia .....r.

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Rozwoju”

Pietrowice Wielkie, luty 2025

Spis treści

CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO	4
I.1 Nazwa LGD i forma prawna:.....	4
I.2 Opis procesu tworzenia partnerstwa	4
I.3 Ogólny opis struktury LGD.....	5
I.4 Skład organu decyzyjnego – Rada Programowa.....	7
I.5 Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	8
I.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	9
II CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR.....	10
II.1 Zwięzły opis obszaru	10
II.2 Mapa obszaru objętego LSR	10
II.3 Wyjaśnienie dlaczego obszar LGD jest odpowiedni do strategii.....	10
III PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR	13
IV ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR	18
IV.1 Stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji jako kompleksowego procesu społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-infrastrukturalnego	18
IV.2 Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości, branż z potencjałem rozwojowym w szczególności charakterystyka branż gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru	19
IV.3 Rynek pracy - poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy	21
IV.4 Działalność sektora społecznego, w tym integracja i rozwój społeczeństwa obywatelskiego	22
IV.5 Problemy społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk.....	23
IV.6 Dziedzictwo kulturowe i zabytki	24
IV.7 Obszar edukacji formalnej (w tym: opieka przedszkolna, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, w tym szkolnictwo branżowe, szkoły dla dorosłych oraz pozaszkolne formy kształcenia) oraz pozaformalnej związanej z umiejętnościami i kompetencja dorosłych (nie tylko zawodowymi);.....	25
IV.8 Analiza SWOT	27
V SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA	30
VI CELE I WSKAŹNIKI	39
VII SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	41
VIII PLAN DZIAŁANIA	43
IX PLAN FINANSOWY LSR.....	43
X MONITORING I EWALUACJA.....	45

XI	WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY	47
XII	ZAŁĄCZNIKI	47

CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO

I.1 Nazwa LGD i forma prawna:

Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Rozwoju”. Skrót zgodnie ze statutem: Lokalna Grupa Działania „PDR”, dodatkowo stosuje się także skrót LGD. Lokalna Grupa Działania – Partnerstwo dla Rozwoju jest stowarzyszeniem działającym na mocy obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego dotyczących stowarzyszeń i lokalnych grup działania oraz statutu. LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” posiada osobowość prawną i zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 13 lutego 2008 roku pod numerem KRS 0000299085, swoją siedzibę ma w Pietrowicach Wielkich.

I.2 Opis procesu tworzenia partnerstwa

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „**PARTNERSTWO DLA ROZWOJU**”, zostało założone 13 grudnia 2007 roku, działające w tamtym czasie na obszarze dwóch sąsiadujących gmin: Pietrowice Wielkie i Rudnik. Budowanie partnerstwa było wieloetapowym procesem. W maju 2015 roku na bazie współpracy partnerskich gmin założycielskich: Pietrowice Wielkie i Rudnik, powołano na członków LGD „Partnerstwo dla Rozwoju”, trzy nowe gminy: Krzanowice, Kuźnia Raciborska i Nędza, które pozostało przy niezmienionej, pierwotnej nazwie „PARTNERSTWO DLA ROZWOJU”, co zostało przegłosowane na Walnym Zebraniu Stowarzyszenia w dniu 30.05.2015 r. Partnerstwo w obecnym kształcie skupia pięć gmin członkowskich: Krzanowice, Kuźnia Raciborska, Nędza, Pietrowice Wielkie, Rudnik. Przystąpienie trzech nowych gmin do LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” poprzedzone było wieloma spotkaniami przedstawicieli LGD i władz potencjalnych gmin członkowskich. Przystąpienie nowych gmin członkowskich poprzedzone było zebraniem wiejskimi z mieszkańcami oraz wieloma spotkaniami z aktywnymi i aktywizującymi grupami w każdej z gmin, radnymi, sołtysami, mającymi na celu pokazanie celowości członkostwa w LGD i wskazania wspólnego oddolnego działania jako ogromnej szansy dla rozwoju lokalnego. Wszystkie spotkania były okazją do zaprezentowania nowym gminom partnerskim osiągnięć dotychczasowych członków LGD i podzielenia się ich doświadczeniem na polu wdrażania podejścia LEADER w latach 2007-2013. W poprzednim oraz obecnym okresie programowania w ramach inicjatywy LEADER na rzecz rozwoju obszarów wiejskich zainicjowano działania aktywizujące oraz integrujące społeczeństwo. W ramach aktywizacji społeczności lokalnej prowadzono doradztwo dla beneficjentów, zrealizowano liczne szkolenia, przeprowadzono konkursy oraz zrealizowano wydarzenia kulturalne i rekreacyjne. Dano możliwość przedstawiania oddolnych inicjatyw ważnych dla danej społeczności lokalnej. W biurze LGD przyjmowano i konsultowano pomysły na projekty rozwiązujące problemy danego obszaru. Przyjmowano również pomysły, uwagi i przemyślenia mieszkańców na licznych szkoleniach i działaniach aktywizacyjnych.

Była również możliwość zaprezentowania w jaki sposób rozwinięto infrastrukturę sportową, turystyczną i rekreacyjną terenu LGD. Poprzez remonty, budowę i wyposażenie budynków LKS-ów, sal gimnastycznych, montaż gablot turystyczno-informacyjnych, utworzenie Zielonych Centrów wsi, jako miejsc wypoczynkowo-piknikowych dla turystów i mieszkańców. Wspierane były inicjatywy na rzecz krzewienia kultury fizycznej, m.in.: biegi uliczne, biegi na łyżworolkach, szkoła żeńskiej piłki ręcznej, obozy sportowe i strażacko-turystyczne, zawody w zapasach. Zadbano o miejsca integracji społecznej poprzez prace remontowe i wyposażenie świetlic wiejskich oraz organizowanie imprez integracyjnych dla mieszkańców terenu LGD, spośród których warto wspomnieć o majówce konnej, świętach plonu, Hubertusie, Skuterowym zawrocie głowy, gali przedsiębiorczości. Wsparcie finansowe i doradcze zaowocowało utworzeniem nowych miejsc pracy.

W okresie 2007 – 2013, w ramach konkursów wykorzystano środki finansowe na działanie „Odnowa i rozwój wsi” – w wysokości 1.053.930,31 zł., działanie „Małe projekty” – 262.296,13 zł., „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” – 44.732,00 zł.

W okresie 2014-2023 przeprowadzono 13 naborów. Głównymi obszarami tematycznymi Lokalnej Grupy Działania były trzy cele tematyczne: 1. innowacyjna przedsiębiorczość – w wysokości 716 939,10 euro, 2. wiedza, kompetencje i kreatywność mieszkańców w wysokości 13 216,65 euro, 3. nowoczesna i funkcjonalna infrastruktura publiczna – w wysokości 669 844,25 euro.

W okresie finansowania 2014-2023 zrealizowano dwa konkursy grantowe. Pierwszy to „Wiedza, kompetencje i kreatywność mieszkańców kluczem dynamicznego rozwoju” w wysokości 13 216,65 euro, której tematyka była ściśle związana z promocją lokalnych skarbów przyrody, poruszania się seniorów w wirtualnym świecie, zajęć fitness oraz organizacji szkoleń dotyczących ekologii i ekologicznego trybu życia, oraz drugi „Nowoczesna i funkcjonalna infrastruktura publiczna gwarantem właściwego rozwoju społeczności lokalnej z zachowaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i poprawy atrakcyjności turystycznej” w

wysokości 17 597,96 euro. Tematyka grantów była związana z tradycjami i zwyczajami regionalnymi takimi jak Noc Świętojańska, stoły wielkanocne, wielkanocne procesje błagalne, majówki konne. Wspierane były inicjatywy takie jak warsztaty rękodzielnicze, chody nordic walking, maratony fitness oraz konkurs plastyczny.

Również w tym okresie zrealizowano 4 projekty współpracy wzmacniające kapitał społeczny oraz stwarzające warunki rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD.

W latach 2017-2018 zrealizowano projekt współpracy pt. „Przedsiębiorczość+ Operatywność+ Współpraca+ Ekonomia+ Rozwój” akronim POWER wzięło w nim udział 4 partnerów. Jego celem było promowanie obszaru objętego LSR w tym produktów lub usług lokalnych oraz lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenia wiedzy z zakresu przedsiębiorczości wśród młodzieży poprzez organizację działań o charakterze edukacyjnym z naciskiem na kreowanie postaw przedsiębiorczych. Wartość całego projektu to kwota 214 212,03 PLN.

W roku 2021 zrealizowano projekt współpracy pt. „Budujemy Odporność Społeczeństwa Aktywnego”- akronim BOSA. Wzięło w nim udział 3 partnerów. W ramach projektu odbyły się spotkania ze specjalistami i instruktorami w dziedzinie dietetyki, kosmetologii, zielarstwa, suplementacji, drenażu limfatycznego, pilatesu, fitnessu, motoryki, zdrowego kręgosłupa i nordic walkingu. Celem projektu było promowanie zdrowego trybu życia. Projekt opiewał na kwotę 235 300,00 PLN.

W roku 2022 zrealizowano projekt współpracy pt. „Integracja, turystyka, a lokalne inicjatywy aktywizujące” - akronim ITALIA. Wzięło w nim udział 2 partnerów z Polski i jeden z Sardynii we Włoszech. Celem projektu była promocja lokalnego dziedzictwa regionów objętych projektem oraz transfer wiedzy w tym zakresie oraz budowa wspólnego kanału promocji. Głównym założeniem projektu było promowanie dziedzictwa kulturowego, historycznego, przyrodniczego i kulinarnego obu partnerów. Wartość projektu łącznie dla partnerów Polskich wyniosła 349 920,00 PLN.

W pierwszym kwartale 2023 roku LGD było w trakcie realizacji kolejnego projektu współpracy pn. „Fundusze i Natura – Potencjałem Lokalnym” akronim „FIN-PL”. Celem projektu jest transfer wiedzy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach oraz budowanie kapitału społecznego poprzez zapoznanie dobrych praktyk w zakresie rozwiązań opartych na koncepcji Smart Village na bazie doświadczeń partnera fińskiego. Kwota dofinansowania dla całego projektu to 400 200,00 PLN.

Należy również wspomnieć o jednym z projektów realizowanym przez LGD pt. „Know- how szlakiem wież i platform oraz szlaku single truck”, który był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach funduszu mikroprojektów Euroregionu Silesia. Podczas realizacji projektu zrealizowano dwie wizyty studyjne, w tym: jedna na terenie Euroregionu Glacensis, a druga do Bielska – Białej. W projekcie wzięli udział uczestnicy z Czech i Polski. Podczas wizyt poruszono temat doświadczeń w podnoszeniu atrakcyjności regionu poprzez stworzenie innowacyjnych produktów turystycznych.

Dzięki zrealizowanym operacjom poprawiła się jakość życia na obszarze LGD. Poprawie uległa także jakość przestrzeni publicznej – infrastruktury społeczno- kulturalnej, zacieśniły się więzi pomiędzy mieszkańcami, wypromowano obszar objęty LSR.

1.3 Ogólny opis struktury LGD

Stowarzyszenie jest partnerstwem trójsektorowym. Przedstawia się następująco:

- sektor publiczny – 5 osób jest reprezentowany przez przedstawicieli gmin wchodzących w skład LGD
- sektor gospodarczy – 10, osób reprezentowany przez przedstawicieli podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze objętych LSR, a także rolników
- sektor społeczny, w tym mieszkańcy – 29 osób, reprezentują mieszkańcy obszaru objętego LSR, w tym przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Każdemu członkowi na Walnym Zebraniu Członków przysługuje jeden głos. Trójsektorowość jest zachowana także w podziale na gminy – z obszaru każdej z gmin członkowskich w składzie LGD znajduje się co najmniej jeden przedstawiciel grupy interesu każdego sektora.

Stowarzyszenie jest otwarte na wszystkich mieszkańców 5 gmin członkowskich, którzy zadeklarują chęć aktywnego włączenia się w realizację jego celów statutowych. Rozszerzanie składu partnerstwa to z jednej strony procedury formalne związane z przyjmowaniem nowych członków, a z drugiej strony – działania podejmowane przez władze Stowarzyszenia w celu pozyskania nowych członków, takie jak:

- informacje na stronach www.grupadzialania.pl na temat działalności Stowarzyszenia,
- spotkania i szkolenia dla mieszkańców obszaru na temat podejścia Leader i roli Stowarzyszenia w jego wdrażaniu.

Procedury formalne dotyczące przyjmowania członków określa statut. Zgodnie z nim każda osoba lub podmiot zainteresowany uzyskaniem członkostwa w Stowarzyszeniu jest zobowiązany złożyć pisemną deklarację o chęci przystąpienia do Lokalnej Grupy Działania jako członek zwyczajny lub wspierający. Zarząd rozpatruje złożone oświadczenie i decyduje o przyjęciu w poczet członków Stowarzyszenia w drodze uchwały podjętej zwykłą większością głosów. W przypadku decyzji odmownej Zarząd pisemnie powiadamia kandydata o odmowie przyjęcia, podając przyczyny odmowy przyjęcia oraz wskazując możliwość odwołania się od decyzji Zarządu do Walnego Zebrania Członków. Uchwała Walnego Zebrania w tym przedmiocie jest ostateczna.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Rozwoju” na dzień 30.05.2023 r. liczy 44 członków zwyczajnych reprezentujących grupy interesu wszystkich trzech sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego.

Tabela 1. Wykaz wszystkich członków Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo dla Rozwoju” na dzień 30.05.2023

Lp.	Podmiot	Sektor
1	Gmina Krzanowice	publiczny
2	Zarząd Gminny Oddziału Związku OSP RP w Krzanowicach	społeczny
3	Irena Duda	społeczny
4	Gminne Stowarzyszenie „Uczniowski Klub Sportowy”	społeczny
5	Adamczyk Agnieszka	społeczny
6	Romuald Pelka „ELPEKO”	gospodarczy
7	Gmina Kuźnia Raciborska	publiczny
8	Radosław Kasprzyk, Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MAXIMUS	gospodarczy
9	Biuro Rachunkowe Paulina Wójcik	gospodarczy
10	MKS Sparta Kuźnia Raciborska	społeczny
11	Kowol Bernard	społeczny
12	Zuzanna Hajduk	społeczny
13	Dominika Rudzka	społeczny
14	Gmina Pietrowice Wielkie	publiczny
15	OSP Pietrowice Wielkie	społeczny
16	Ochotnicza Straż Pożarna w Lekartowie	społeczny
17	Bieżnikowanie Opon, Wulkanizacja, Sprzedaż opon Andrzej Olbrich	gospodarczy
18	Projektowanie i Nadzór w Budownictwie mgr. Inż. Roman Pośpiech	gospodarczy
19	Joachim Wieczorek	społeczny
20	Cecylia Pawlasek	społeczny
21	Gerard Bula	społeczny
22	Antoni Gincel	społeczny
23	Małgorzata Niewiera	społeczny
24	Elżbieta Hermet	społeczny
25	Dorota Jarosz	społeczny
26	Dariusz Herud	społeczny
27	Magdalena Malcharczyk	społeczny
28	Regina Malcharczyk	gospodarczy
29	Gabriela Seidel	społeczny
30	Leks Agnieszka	społeczny
31	Kordula Monika	społeczny
32	Gmina Rudnik	publiczny
33	Fundacja Gniazdo	społeczny

34	Gabriela Burdzik	społeczny
35	Stefania Pendzialek	społeczny
36	Jegliczka Monika	społeczny
37	Gerard Fitzon	gospodarczy
38	Usługi Pogrzebowe Kitel Sylwia	gospodarczy
39	Zakład Opieki „SENIOR” Jasny &Parys Sp. Jawna	gospodarczy
40	Gmina Nędza	publiczny
41	Stowarzyszenie Wędkarstwa Sportowego „Babiczok”	społeczny
42	Joanna Galas	społeczny
43	Gminny Młodzieżowy Klub Sportowy 21 Nędza	społeczny
44	DEKMAL- Zbigniew Stuka	gospodarczy

Ostatnie wybory władz Stowarzyszenia zgodnie z zapisami Statutu odbyły się w grudniu 2019 r. Wówczas powołano aktualny skład Zarządu.

Tabela 2. Skład Zarządu Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo dla Rozwoju” na dzień 30.05.2023

Lp.	Imię i Nazwisko	Gmina	Sektor	Grupa interesu
1	Gmina Pietrowice Wielkie/Andrzej Wawrzynek Wójt	Pietrowice Wielkie	publiczny	publiczna
2	Gmina Rudnik/Piotr Rybka Wójt	Rudnik	publiczny	publiczna
3	Gmina Nędza/Anna Iskała Wójt	Nędza	publiczny	publiczna
4	Ewelina Daniszewska	Krzanowice	społeczny	gospodarcza
5	Regina Malcharczyk	Pietrowice Wielkie	gospodarczy	gospodarcza

Wśród członków Zarządu znajduje się osoba w wieku 60+, tj Senior.

I.4 Skład organu decyzyjnego – Rada Programowa

Rada jest jednym ze statutowych organów LGD „Partnerstwo dla Rozwoju”. W jej skład wchodzi przedstawiciele grup interesu sektora publicznego, społecznego i gospodarczego, przy czym na poziomie podejmowania decyzji ani władze publiczne ani żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49% praw głosu oraz żadna z pojedynczych grup interesu nie kontroluje decyzji w sprawie wyboru. Głównym zadaniem Rady jest wybór operacji oraz ustalenie kwoty wsparcia, oraz ich zatwierdzania zgodnie z art. 34 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. i art. 33 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., które mają być realizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Rada składa się z 7 członków, którzy zostali wybrani przez Walne Zebranie Członków na posiedzeniu w dniu 16.12.2019 roku. Powołano wówczas aktualny skład Rady Programowej.

W skład Rady wchodzi: 2 przedsiębiorców, 2 przedstawicieli publicznych, 3 przedstawicieli społecznych. Wśród członków Rady znajduje się jeden Senior (osoba 60+).

Tabela 3. Skład Rady Programowej LGD „PARTNERSTWO DLA ROZWOJU” na dzień 30.05.2023

Lp.	Imię i nazwisko	Gmina	Sektor	Grupa interesu
1	Gmina Krzanowice/Andrzej Strzedulla Burmistrz	Krzanowice	Publiczny	Publiczna
2	Gmina Kuźnia Raciborska/Paweł Macha Burmistrz	Kuźnia Raciborska	Publiczny	Publiczna
3	Joanna Galas	Nędza	Społeczny	Społeczna
4	Zuzanna Hajduk	Kuźnia Raciborska	Społeczny	Społeczna
5	Małgorzata Niewiera	Pietrowice Wielkie	Społeczny	Społeczna
6	Romuald Pelka	Krzanowice	Gospodarczy	Gospodarcza
7	Sylwia Kiteł	Rudnik	Gospodarczy	Gospodarcza

Tabela 4. Skład Rady Programowej – procentowy udział poszczególnych sektorów i grup interesu

Lp.	sektor	% udziału w sektorze	% udział w grupie interesu
1	publiczny	28,57	28,57
2	społeczny	42,86	42,86
3	gospodarczy	28,57	28,57
	Suma:	100,00	100,00

Zasady funkcjonowania Rady określa Regulamin Rady uchwalony przez Walne Zebranie Członków na posiedzeniu w dniu 17 grudnia 2015 r.

Pracą Rady kieruje jej Przewodniczący albo w jego zastępstwie Wiceprzewodniczący. Przed rozpatrywaniem każdego wniosku na wezwanie Przewodniczącego każdy członek Rady składa pisemne oświadczenie o tym, że nie zachodzą okoliczności, które mogłyby wywoływać wątpliwości do jego bezstronności podczas oceny wniosku, a w szczególności:

- 1) nie jest Wnioskodawcą rozpatrywanego wniosku oraz nie brał udziału w przygotowaniu wniosku
- 2) nie pozostaje z Wnioskodawcą lub członkami władz Wnioskodawcy w związku małżeńskim ani w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej,
- 3) nie jest członkiem Wnioskodawcy, członkiem władz Wnioskodawcy ani przedstawicielem Wnioskodawcy w LGD „Partnerstwo dla Rozwoju”,
- 4) nie pozostaje w stosunku pracy lub zlecenia z Wnioskodawcą ani innego rodzaju zależnościach służbowych z Wnioskodawcą.

Członków Rady, którzy nie złożą oświadczenia o bezstronności, Przewodniczący wyłącza z udziału w rozpatrywaniu danego wniosku.

Postępowanie Rady dotyczące oceny zgodności operacji z LSR oraz wyboru operacji do finansowania odbywa się zgodnie z procedurą opisaną w rozdziale VII „Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanowienia kryteriów” niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju. Uchwały Rady podejmowane są bezwzględną większością głosów 50% + 1.

1.5 Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Władzami Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Rozwoju” są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada, wybierana przez Walne Zebranie Członków. Członek Rady nie może być członkiem Zarządu, Komisji Rewizyjnej, ani pracownikiem Biura LGD „Partnerstwo dla Rozwoju”.

Zapewnieniu obsługi biurowej i merytorycznej organów Stowarzyszenia służy Biuro. Biuro działa w oparciu o regulamin określający zadania, strukturę i zasady jego funkcjonowania. Pracą biura kieruje powołany przez Zarząd Kierownik biura.

Szczegółowy podział zadań poszczególnych pracowników biura, wymagania konieczne i pożądane adekwatne do przewidzianych obowiązków wraz z zakresem uprawnień i obowiązków został przedstawiony w dokumencie pn. „Macierz stanowisk, wymagań i odpowiedzialności w biurze LGD”. Stanowi on załącznik nr 1 do Regulaminu Pracy Biura.

Wszyscy członkowie Zarządu posiadają wiedzę i doświadczenie niezbędne do pełnienia swoich funkcji. Również członkowie Rady posiadają wystarczające kompetencje do oceny i wyboru operacji w ramach LSR. Jej członkowie aktywnie uczestniczyli w procesie budowy LSR oraz tworzeniu procedur wyboru operacji. Kierownik biura LGD jest zatrudniona od początku wdrażania Inicjatywy Leader. Przypisane wymagania dla poszczególnych stanowisk są adekwatne do przewidzianych obowiązków. Wg stanu na maj 2023 wszyscy pracownicy posiadają doświadczenie i niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji LSR. Polityka szkoleniowa przewiduje stały proces podnoszenia wiedzy i kwalifikacji zarówno dla pracowników Biura, jak i członków organów Stowarzyszenia. Relacje pomiędzy członkami LGD są oparte na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji. Mimo, że w Stowarzyszeniu funkcjonuje kilka różnych organów i dokumentów, na podstawie których funkcjonują to misja całego stowarzyszenia zmierza do osiągnięcia jednego celu – sprawnego wdrażania LSR. Decyzje są podejmowane kolegialnie większością głosów. Wypracowane pomysły np. przez Walne zebranie są wdrażane przez Zarząd na czele z Prezesem. W obecnym okresie programowania jako novum wprowadzona zostanie procedura obiegowa w podejmowaniu decyzji w sytuacjach pilnych, nie cierpiących zwłoki. Komunikacja między LGD a otoczeniem oraz wewnątrz pomiędzy organami a pozostałymi członkami opiera się na przyjaznych formach:

- codziennie czynne jest biuro LGD, w tym jeden raz w tygodniu godziny pracy są wydłużone aby zapewnić możliwość skorzystania z doradztwa osobom pracującym
- realizowane są działania aktywizacyjne,
- prowadzona jest strona internetowa, która jest na bieżąco aktualizowana,
- prowadzony jest profil w medium społecznościowym,
- wywieszane są ogłoszenia na tablicach informacyjnych.

I.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Funkcjonowanie LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” regulują następujące dokumenty wewnętrzne:

1. Statut Stowarzyszenia LGD:
  - określa cele i zasady działania Stowarzyszenia,
  - jego wewnętrzną organizację,
  - prawa, obowiązki członków Stowarzyszenia,
  - władze Stowarzyszenia, sposób ich wybierania i ich kompetencje.

Uchwalanie statutu i jego zmian należy do kompetencji Walnego Zebrania Członków LGD.

2. Regulamin organu decyzyjnego (Rady):
  - określa rolę Rady w strukturach LGD
  - szczegółowo określa jej kompetencje oraz zasady działania w zakresie wyboru operacji do realizacji

Zatwierdzenie Regulaminu Rady oraz jego zmian należy do kompetencji Walnego Zebrania Członków LGD.

3. Regulamin biura LGD:
  - Określa strukturę organizacyjną biura,
  - Szczegółowy zakres kompetencji, praw i obowiązków pracowników biura LGD.

Ustalanie regulaminu biura LGD należy do kompetencji Zarządu LGD.

4. Regulamin naboru na wolne stanowiska pracy w biurze LGD – zatwierdza Zarząd LGD.
5. Opis stanowisk pracy w biurze LGD – zatwierdza Zarząd LGD.

II CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR

II.1 Zwięzły opis obszaru

W skład LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” wchodzi 5 gmin powiatu raciborskiego: Krzanowice, Kuźnia Raciborska, Nędza, Pietrowice Wielkie i Rudnik. Wszystkie gminy należą administracyjnie do powiatu raciborskiego, województwa śląskiego. Dane dotyczące powierzchni i liczby mieszkańców poszczególnych gmin ilustruje poniższa tabela:

Tabela 5. Powierzchnia i liczba mieszkańców gmin członkowskich LGD „Partnerstwo dla Rozwoju”

Gmina	Typ gminy	Liczba ludności	Powierzchnia w km ²
Krzanowice	miejsko - wiejska	5 396	47
Kuźnia Raciborska		10 829	127
Nędza	wiejska	6 743	57
Pietrowice Wielkie		6 532	68
Rudnik		4 881	74
RAZEM		34 381	373

Dane na dzień 31.12.2020r.

W strukturze LGD występują dwie gminy miejsko-wiejskie liczące poniżej 20 tys. mieszkańców, co jest równoznaczne z tym, że obie gminy będą mogły korzystać z każdego z funduszy, które składają się na budżet LSR. Realizacja strategii możliwa będzie na całym obszarze.

II.2 Mapa obszaru objętego LSR

II.3 Wyjaśnienie dlaczego obszar LGD jest odpowiedni do strategii

Gminy członkowskie LGD tworzą spójny geograficznie obszar, jednak nie jest to jedyny wyznacznik spójności obszaru LGD. Położenie na terenie Górnego Śląska, w bliskim sąsiedztwie czeskich Moraw, rzutowało w przeszłości na dzieje całego obszaru realizacji LSR, odciskając swoje piętno na wielu płaszczyznach ówczesnego życia, rzutując również na kształt i treść życia współczesnego na tym terenie.

Obszar LGD jest spójny administracyjnie, gdyż wszystkie gminy leżą na terenie województwa śląskiego, powiatu raciborskiego. Obszar realizacji LSR obejmuje zdecydowanie większą część obszaru powiatu raciborskiego (ok. 70%) oraz ok. 65% ludności wiejskiej powiatu.

Obszar LGD jest spójny przestrzennie, gminy sąsiadują ze sobą, tworząc zwarte terytorium o jednym obrysie, granica obszaru LGD przebiega wzdłuż granic administracyjnych gmin do niej należących. Obszar LGD graniczy: od południa z Republiką Czeską. Od wschodu z gminą Krzyżanowice, gminą Lyski, miastem Racibórz i miastem Rybnik. Od północy z gminą Sośnicowice, gminą Pilchowice oraz gminami województwa opolskiego: Cisek, Polska Cerekiew i Bierawa. Od zachodu z gminami województwa

opolskiego: Kietrz i Baborów. Większość gmin LGD (poza gminą Kuźnia Raciborska) bezpośrednio styka się granicami z miastem powiatowym Racibórz, co z pewnością ma znaczenie dla rynku pracy regionu, potencjałów rozwojowych oraz sytuacji społeczno – gospodarczej obszaru. Bezpośrednie sąsiedztwo województwa opolskiego i Republiki Czeskiej stwarza nowe możliwości na wielu płaszczyznach działania. Dodatkowym atutem może być bliskie położenie LGD w stosunku do dużych skupisk przemysłu, jak np. Rybnicki Okręg Węglowy, Górnośląski Okręg Przemysłowy, Zagłębie Ostrawsko-Karwińskie oraz wielkie aglomeracje Śląska i północnych Moraw. Ponadto na terenie Gminy Pietrowice Wielkie – członka Stowarzyszenia znajduje się duża fabryka okien, która zatrudnia ok. 8 tys pracowników, nie tylko z terenu ościennych gmin członkowskich ale również z sąsiednich powiatów. Sytuacja ta ma ogromny wpływ na lokalny rynek pracy.

Dzięki położeniu obszaru LGD u wylotu Bramy Morawskiej, w najcieplejszym miejscu na mapie Polski, teren LGD zyskał specyficzne warunki klimatyczne: klimat jest stosunkowo łagodny, o korzystnych warunkach klimatycznych, z długim okresem wegetacji (ok. 230 dni); średnia temperatura roczna – ok. +8 C, duża wilgotność powietrza, większość wiatrów południowo zachodnich.

Wszystkie gminy LGD leżą się w dorzeczu rzeki Odry, dlatego wszystkie ciek wodne gmin składają się na system dopływów rzeki Odry. Na obszarze LGD znajdują się również niezbyt liczne powierzchniowe zbiorniki wodne, z których część jest składową rezerwatu leśno-stawowego Łęczczok (obszar NATURA 2000)

Obszar działania LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” jest zróżnicowany i leży w obszarze 2 makroregionów: Niziny Śląskiej (Płaskowyż Głubczycki i Kotlina Raciborska) i Wyżyny Śląskiej w części Płaskowyżu Rybnickiego. Płaskowyż Głubczycki (Gmina Krzanowice, Gmina Pietrowice Wielkie, Gmina Rudnik), leżący w obrębie Niziny Śląskiej stanowi powierzchnię o typie krajobrazowym wyżyny lessowej o zróżnicowanych wysokościach, podzieloną przez rzeki na garby i działy międzydolinne. Rzeźba płaskowyżu jest falista i pagórkowata z obecnością nieckowatych odwadnianych dolin. Obszar gmin: Kuźnia Raciborska i Nędza położone są częściowo na terenie Kotliny Raciborskiej, częściowo na terenie Płaskowyżu Rybnickiego, dlatego przeważa rzeźba równinna o różnicach wysokości z reguły nie przekraczających 3 metrów, a niewielkie urozmaicenia w rzeźbie tworzą zagłębienia w formie meandrycznych starorzeczy, często wypełnionych wodą lub podmokłych.

Specyfika położenia sprawia, że obszar LGD cechuje się licznymi walorami krajobrazowymi. Koniecznie należy wspomnieć o Parku Krajobrazowym "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich" i rezerwacie przyrody „Łęczczok” . Różnorodność ukształtowania powierzchni stwarza ogromne możliwości uprawiania różnych form turystyki: pieszej, rowerowej, kajakarstwa, baloniarstwa, jeździectwa, jazdy ekstremalnej pojazdami mechanicznymi (quady, samochody terenowe, motory i rowery crossowe) i wielu innych.

Położenie obszaru działania LGD na terenie dwóch makroregionów oraz związana z tym różnorodność ukształtowania powierzchni sprzyja rozwojowi wielu rozmaitych form flory i fauny. Najbardziej rozwinięte formy znajdujemy na obszarze gmin Kuźnia Raciborska i Nędza, których ogromną część obszaru stanowią lasy, wchodzące w skład Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” oraz rezerwatu przyrody „Łęczczok”, jako jego części. Sprzyjające warunki oraz zapewnienie ochrony specjalnego obszaru ochrony siedlisk w ramach Natura 2000 dla kompleksu stawów Łęczczoka, skutkują niespotykaną w innych rejonach Śląska, bioróżnorodnością.

Nie sposób nie wykorzystać walorów przyrodniczych i geograficznych w kierunku rozwoju turystyki i rekreacji, zwłaszcza że połączyła nasze gminy międzynarodowa trasa rowerowa „SudickyOkruh” oraz krajowe trasy rowerowe: Trasa 351-C (Pawłów → Rudnik → Brzeźnica → Czerwięcice), Trasa 354-N (Ocice Górne → Żerdziny → Pawłów → Maków → Krowiarki → Jastrzębie → Łańce → Grzędzin → Dzielawy), Trasa 344-Z (Markowice → Nędza → Ciechowice → Łubowice → Czerwięcice → Błażejowice → Łany → Polska Cerekiew). Wszystkie gminy LGD planują na swoich obszarach utworzenie dalszych tras i ścieżek rowerowych, miejsc postojowych dla rowerzystów oraz punktów widokowych. Pożądanymi byłby również rozwój tzw. turystyki weekendowej, zapewniającej krótkodystansowe atrakcje sportowe i rekreacyjne dla turystów, spędzających tutaj dni wolne od pracy. Spośród najpilniejszych potrzeb zauważane są: rozwój bazy noclegowej (w tym agroturystyki), utworzenie wypożyczalni rowerów z wieloma miejscami poboru i oddawania rowerów na całym terenie LGD, rozbudowa sieci małej gastronomii w pobliżu najciekawszych turystycznie miejsc LGD, poprawa infrastruktury turystycznej, m.in.: tablice informacyjne z mapami tras i wskazanymi atrakcjami, utworzenie punktów widokowych i wież widokowych, utworzenie miejsc piknikowych i parkingów dla mobilnych turystów. Bardzo ważne są również działania promujące obszar LGD jako obszar atrakcyjny turystycznie.

Oprócz tras rowerowych gminy LGD połączone zostały szlakami turystycznymi:

- Gmina Rudnik i Gmina Nędza – Szlakiem Młodości Eichendorffa – poety epoki romantyzmu, urodzonego w Łubowicach w Gminie Rudnik.
- Gminy: Rudnik, Nędza i Krzanowice – Szlakiem Polskich Szkół Mniejszościowych, którego trasę wyznaczają polskie szkoły mniejszościowe, które w okresie międzywojennym istniały na ziemiach niemieckich. Został wytyczony w 1985 roku.

Uwarunkowania historyczne obszaru LGD związane są z dziejami Śląska, na terenie którego leży LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” i, równolegle, położeniem na dawnym pograniczu polsko-niemiecko-czeskim. Charakterystycznym wyróżnikiem wszystkich gmin LGD, jest wciąż żywa gwara śląska, zaś historyczna przynależność części obszaru LGD do czeskich Moraw sprawiła, że szczerkowo zachowała się jeszcze gwara laska. Uwarunkowania te, jak również bezpośrednie sąsiedztwo Czech sprawiają, że region LGD jest zróżnicowany kulturowo, na jego terenie wciąż ma miejsce proces integracji kultury polskiej, niemieckiej i czeskiej.

Obszar LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” obfituje w różnego typu charakterystyczne elementy kultury, związane bezpośrednio lub pośrednio z wydarzeniami, jakie miały tutaj miejsce na przestrzeni wieków. Uwarunkowania kulturowe tego obszaru silnie związane są z dobrami kultury niematerialnej: legendy, baśnie, tradycje, zwyczaje, obrzędy oraz kultura materialna – architektura i rzemiosło.

Architektura – elementy spójne

Na całym terenie LGD zachowały się zabudowania charakterystyczne dla osadnictwa fryderycjańskiego, które na terenie objętym realizacją LSR rozpoczęło się dopiero w 1760 r. Wprawdzie rzeczywistość daleka była od założeń architektonicznych króla pruskiego, jednakże powstało w owym czasie wiele zagród zwanych frankońskimi lub śląskimi. Każda zagroda miała zawierać masywne budynki mieszkalne z kominami (wtedy budowano jeszcze kurne chaty tzn. bez kominów), stajnię i stodołę. W praktyce cechą charakterystyczną budownictwa frankońskiego było przede wszystkim rozplanowanie zagrody, a w konsekwencji ukształtowanie urbanistyczne całych zespołów wiejskich. Zagrody wyglądały z reguły następująco: od frontu szczytami na ulicę wychodziły dwa domy mieszkalne; większy – właściwy dom gospodarzy, mniejszy, tzw. wyłomek lub dom wycuźnika – mieszkanie dla starych rodziców lub ustępujących gospodarzy. Między budynkami znajdował się mur z bramą przejazdową i jedną lub dwiema furtkami, zamykający zagrodę od ulicy. W głębi dziedzińca budynki mieszkalne przechodziły w zabudowania gospodarcze, a całość zamykała, położona prostopadle do budynków, wydłużona stodoła z przejazdem pośrodku, umożliwiającym wydostanie się z zagrody bezpośrednio na pola za zagrodą.

Teren LGD charakteryzuje się również innymi (obok zabudowy zagrodowej typu frankońskiego) zachowanymi układami ruralistycznymi, jak np.: ulicówka, wieś owalnicowa, wielodrożnica.

Rzemiosło – elementy spójne

Teren działania LGD, w związku z przemianami gospodarczymi na przestrzeni wieków, jest terenem, gdzie istnieje wiele zawodów, wychodzących już z użycia, tzw. ginących zawodów. Najpopularniejsze z nich na wspomnianym terenie to: kowalstwo, szewstwo, krawiectwo, pszczelarstwo, wikliniarstwo.

Gospodarka – elementy spójne

Na obszarze LGD w Gminie Pietrowice Wielkie znajduje się wiodący producent stolarki otworowej w Polsce - Eko-Okna S.A. Odważna ekspansja w firmie, dynamicznie realizowane inwestycje i nieustannie poszerzający się katalog produktów powoduje iż Firma ta zatrudnia większość mieszkańców całego obszaru LGD. Jest to główny pracodawca w tym regionie, który nieustannie się rozwija i zwiększa zatrudnienie, które liczy się już w tysiącach osób.

Wydarzenia historyczne – elementy spójne

Historia już wcześniej jednoczyła obecny teren działania LGD. Znaczącym historycznym wydarzeniem tych ziem był przemarsz wojsk Jana III Sobieskiego podążającego z odsieczą do Wiednia. Na pamiątkę tego wydarzenia, wytyczony został ogólnopolski pieszy Szlak Husarii Polskiej, którego jeden z odcinków przebiega przez cały obszar działalności LGD: począwszy od Rud w Gminie Kuźnia Raciborska, poprzez rezerwat Łęczok w Nędzy, gminę Pietrowice Wielkie, po Gminę Krzanowice.

Kultura – elementy spójne

Na terenie LGD występuje kilka uwarunkowań kulturowych, zbieżnych dla wszystkich jej gmin. Jednym z tych uwarunkowań jest religia - na tym terenie przeważająca religia katolicka kościoła rzymskokatolickiego- i związane z nią obrzędy i zwyczaje. Tutejsze zwyczaje i obrzędy doroczne podobne są do zwyczajów dorocznych funkcjonujących w innych regionach Polski, jednakże niektórzy badacze twierdzą, że należą one do najbarwniejszych i najbardziej urozmaiconych w Polsce. Obrzędowość, podobnie jak cała kultura ludowa, odegrała szczególną rolę w przeszłości Śląska, a więc i ziem obszaru LGD, a cechą, którą wolno uznać za charakterystyczną jest rozległe powiązanie prawie całego dorocznego świętowania ludu śląskiego z liturgią i rytuałem Kościoła katolickiego. Z końcem XIX w. i w pierwszych 20-stu latach XX w. niektóre zwyczaje zostały prawie całkowicie zarzucone, inne przystosowały się do nowych warunków, jeszcze inne przekształciły się w widowiska i zabawy. W ten sposób podtrzymuje się wielowiekową tradycję, aby przekazać kolejnym pokoleniom materialne i niematerialne wartości kultury.

Spośród wciąż żywych obrzędów i zwyczajów na terenie LGD funkcjonują np.: Św. Mikołaj, obrzędy i zwyczaje związane z Wigilią Bożego Narodzenia z obowiązkową „pasterką”, pożegnanie starego roku, wodzenie niedźwiedzia i pogrzebanie basa na Ostatki, wielkanocna procesja konna z prośbą o urodzaje, lany poniedziałek, kroszonki wielkanocne, Boże Ciało, Wszystkich Świętych, odpusty parafialne. We wszystkich gminach aktywnie obchodzi się coroczne dożynki, czyli święto plonów, jako podziękowanie rolników, stanowiących jeszcze do niedawna większość społeczeństwa, za plony zebrane w sezonie.

Inne zaś pokazuje się jedynie w formie interaktywnego widowiska, w celu zachowania od zapomnienia: darcie pierza, chodzenie z gaikiem, wróżby andrzejkowe, noc świętojańska, obchody świętomarcińskie.

Znaczne zdominowanie życia ludności przez religię i kościół katolicki odzwierciedla się w licznych budowlach sakralnych, w większości już dziś będących zabytkami. Najważniejszymi zabytkami sakralnymi terenu LGD należy wymienić: drewniany kościółek pątniczy Św. Krzyża w Pietrowicach Wielkich, Sanktuarium Matki Bożej Rudzkiej w Rudach i kompleks dawnego opactwa Cystersów w Rudach. Jednakże cały obszar realizacji LSR obfituje w zabytkowe kościoły parafialne, kapliczki, krzyże przydrożne i pokutne, cmentarze.

Kolejnym uwarunkowaniem, wartym wspomnienia, a zbieżnym dla wszystkich gmin LGD, jest charakterystyczna kuchnia tzw. ziemi raciborskiej, jako części kuchni śląskiej. Płaszczyzna ta stwarza wiele możliwości działań w kierunku podtrzymywania i upowszechniania tradycyjnej kuchni regionu oraz pokuszenia się o wpisanie wybranych potraw na listę potraw tradycyjnych, gdyż w chwili obecnej żaden produkt terenu LGD nie jest wpisany na listę potraw tradycyjnych, brak również, przy ogromnym bogactwie regionalnych potraw, wytypowanego produktu lokalnego.

W ramach analizy spójności obszaru, wyodrębniono następujące grupy interesów, które podzielono na trzy filary: grupy interesu sektora publicznego, grupy interesu sektora gospodarczego oraz grupy interesu sektora społecznego. W ramach pierwszej grupy wyszczególniono władarzy gmin, radnych gminnych czy powiatowych, sołtysów, przedstawicieli samorządowych jednostek organizacyjnych gmin i powiatu. W drugiej znajdują się przedsiębiorcy oraz rolnicy. W trzeciej grupie znaleźli się przedstawiciele organizacji pozarządowych, w tym OSP, KGW, kluby sportowe oraz mieszkańcy. Podmioty te nie konkurują ze sobą na lokalnym rynku, a wręcz dążą do realizacji wspólnych celów jak na przykład rozwój obszaru i poprawa jakości życia. Przykładem na współdziałanie w zakresie realizacji imprez kultywujących lokalne dziedzictwo może być znana na całym obszarze Wielkanocna Procesja Konna w Pietrowicach Wielkich, w realizację której włączone są OSP oraz inne stowarzyszenia. Ponadto współfinansowana jest sponsorsko przez lokalnych przedsiębiorców a firmowana przez samorząd lokalny i parafię.

III PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Partycypacyjny charakter LSR zapewniony został poprzez bezpośredni udział mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz administracji publicznej do kształtowania strategii na każdym etapie jej przygotowywania.

W procesie powstawania LSR zastosowano podejście oddolne, przy jednoczesnym zaangażowaniu przez inicjatora budującego strategię w procesie tworzenia społeczności lokalnej. Lokalna Strategia Rozwoju została stworzona przy udziale eksperta zewnętrznego oraz znacznym udziale lokalnych liderów, przedstawicieli jst, przedstawicieli organizacji i firm zlokalizowanych na terenie gmin członkowskich: Pietrowice Wielkie, Rudnik Krzanowice, Nędza i Kuźnia Raciborska. Projektując procedurę i

harmonogram konsultacji społecznych przy budowie Lokalnej Strategii Rozwoju dla LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” odpowiedzialni za proces jej tworzenia pracownicy stowarzyszenia przy ustalaniu listy adresatów kierowali się doбором osób, które będą bezpośrednimi i pośrednimi adresatami projektów realizujących Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2023-2027. Natomiast sam proces konsultacji prowadzony na terenie obszaru obejmującego LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” miał podwójny zasięg.

Przy identyfikacji i doborze interesariuszy kierowano się kryteriami, które spełniały wymogi formalne i funkcjonalne dla przeprowadzanych konsultacji. Niezależnie od ww. form prowadzonych spotkań, konsultacji, warsztatów istotnym było dokładne uporządkowanie ich uczestników oraz prawidłowe zidentyfikowanie listy partnerów zaproszonych do konsultacji społecznych. W tym celu przystąpiono do opracowania ogólnej listy grup docelowych reprezentowanych przez poszczególnych liderów. Na liście tej znaleźli się: mieszkańcy - jako pierwszy i zasadniczy podmiot konsultacji, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki pomocnicze, organizacje pozarządowe – niezwykle ważny adresat konsultacji społecznych z racji znaczącego udziału niemalże we wszystkich dziedzinach życia społeczno-gospodarczego gmin i ich mieszkańców, oraz inne podmioty, np. przedstawiciel NGO prowadzącego ośrodki opiekuńczo-wychowawcze. Z wyżej wskazanych podmiotów wyznaczono osoby wchodzące w skład powołanych zespołów reprezentujących grupy interesu sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Osoby te wyłonione zostały na podstawie wywiadów środowiskowych z władzami poszczególnych gmin, z sołtysami sołectw oraz z mieszkańcami partnerskich gmin i wpisane na listę lokalnych liderów. Przy wyborze członków zespołów reprezentujących kierowano się ich wiedzą na temat barier występujących w regionie oraz oczekiwań i potrzeb jego mieszkańców. Oprócz osób wyłonionych w wyżej wymieniony sposób, udział wzięli także inni przedstawiciele gdyż nabór do konsultacji miał charakter otwarty i każdy zainteresowany mieszkaniec mógł wziąć w nich udział.

Głównym zadaniem zespołów było zdefiniowanie potrzeb i problemów obszaru objętego LSR wchodzącego w skład partnerstwa, które w czasie spotkań konsultacyjnych zdefiniowały potrzeby i problemy obszaru.

Ponadto, na ściśle partycypacyjny charakter Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 przygotowany przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Rozwoju” istotny wpływ ma udział przedstawicieli grup interesu trzech sektorów, które zrzesza LGD: sektora społecznego, gospodarczego i publicznego jak również mieszkańców i grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Zaliczono do nich: kobiety, osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie, młodzież do 25 r.ż., seniorzy. Grupy te zostały wyłonione w wyniku przeprowadzonych analiz, opartych na danych GUS, danych zebranych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne.

Głównym założeniem LGD przy tworzeniu nowych kierunków rozwoju było dotarcie do jak największej ilości mieszkańców z terenów objętych LGD oraz ich udział w jej tworzeniu. W tym celu wyznaczono dwa etapy przygotowania LSR. Pierwszy etap miał na celu zdefiniowanie i określenie potrzeb i problemów mieszkańców LGD w ramach partycypacyjnej diagnozy. Do określenia tych danych posłużono się następującymi metodami: pięć otwartych konsultacji społecznych w każdej członkowskiej gminie oraz rozdysponowanie ankiet w zakresie definiowania potrzeb i problemów. Drugi etap tworzenia LSR odnosił się do zapisanych w strategii celów i przedsięwzięć, które miałyby je realizować oraz określenia do nich wskaźników i grup docelowych. W tym etapie również oparto się na sprawdzonych metodach: ankiecie – w części dotyczącej realizacji rodzajów przedsięwzięć, warsztatów dotyczących określenia i ustalenia hierarchii celów i powiązanych z nimi przedsięwzięciami realizującymi strategię oraz określenia wskaźników i grup docelowych. Na stronie www.grupadzialania.pl umieszczono opracowane cele i przedsięwzięcia celem przeprowadzenia konsultacji społecznych, natomiast w końcowej fazie etapu tworzenia LSR wywieszenie projektu Lokalnej Strategii Rozwoju na stronie www.stowarzyszenia.pl również celem konsultacji społecznych. Zaproponowane przez stowarzyszenie aktywności prowadzące do zdefiniowania potrzeb i problemów terenu LGD miały charakter działań konsultacyjnych i warsztatowych. Do konsultacji zaproszonych zostało kilka istotnych grup interesu: przedstawiciele JST, lokalni przedsiębiorcy i rolnicy, reprezentanci organizacji pozarządowych, osoby fizyczne mieszkające na terenie wszystkich partnerskich gmin a będące społecznymi liderami oraz osoby z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Z osób tych utworzony został dziesięcioosobowy zespół reprezentujący sektor: publiczny, gospodarczy, społeczny oraz mieszkańcy i przedstawiciele osób w niekorzystnej sytuacji. W trakcie otwartych spotkań konsultacyjnych zdefiniowano potrzeby i problemy obszaru objętego LSR.

Na spotkaniach konsultacyjnych jak również w biurze LGD oraz na stronie internetowej LGD dostępna była ankieta, która dotyczyła: wypunktowanego spisu problemów i propozycji ich rozwiązania oraz rodzaju działań informacyjnych jakimi powinna posługiwać się LGD w kolejnym okresie programowania. Spotkania konsultacyjne miały charakter otwarty, zaproszenia na nie publikowane były na stronie internetowej LGD (www.grupadzialania.pl) oraz na stronach wszystkich partnerskich gmin.

Zaproszenia w wersji papierowej rozmieszczone zostały również na gminnych tablicach informacyjnych administrowanych przez poszczególne gminy. W spotkaniach, z racji ich otwartego charakteru udział wzięły nie tylko wskazane grupy ale również zaproszeni zostali wszyscy mieszkańcy terenu objętego LSR. Spośród ww. grupy wybrano głównego lidera Panią Magdaleny Siarę-Liwij która została animatorem całego procesu dotyczącego powstania nowej LSR. W tym szerokim gronie (liderzy i mieszkańcy) przeprowadzono 5 spotkań – konsultacji społecznych, w pięciu gminach zrzeszonych w LGD „Partnerstwo dla Rozwoju”: Krzanowice 6 czerwca 2022 r., Pietrowice Wielkie 6 czerwca 2022 r., Rudnik 8 czerwca 2022 r., Nędza 20 czerwca 2022 r. i Kuźnia Raciborska 20 czerwca 2022 r. W spotkaniach udział wzięło: Krzanowice 10 osób, Pietrowice Wielkie 9 osób, Rudnik 6 osób, Nędza 10 osób i Kuźnia Raciborska 7 osób. Po zakończonym procesie konsultacji dokonano analizy przyjęcia wniosków z konsultacji. Wszystkie wnioski zakwalifikowały się do przyjęcia. Na stronie internetowej LGD w dniu 17 maja 2023 r. opublikowano zdefiniowaną na konsultacjach listę potrzeb i problemów do przeanalizowania oraz zachęcono mieszkańców z obszaru LGD do zgłaszania uwag. W trakcie konsultacji społecznych które miały formę warsztatową przeprowadzono analizę SWOT. Przeanalizowano również dokumenty źródłowe opisujące obszar naszego LGD, tj: strategie rozwoju gmin, dane pozyskane z GUS, dane z Powiatowego Urzędu Pracy dotyczące bezrobocia, wydawnictwa na temat regionu oraz zinwentaryzowano zasoby materialne i ludzkie, zasoby przyrodnicze i kulturowe.

Na podstawie wszystkich opisanych w tym rozdziale metod oraz z wykorzystaniem danych z konsultacji społecznych, w okresie od 10 marca 2023 r. do 25 maja 2023. r. przygotowano projekt Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 dla obszaru objętego Lokalną Grupą Działania „Partnerstwo dla Rozwoju”. W dniu 22 maja 2023 r. na stronie internetowej Stowarzyszenia opublikowano projekt LSR do konsultacji społecznych. Uwagi można było zgłaszać do 29 maja 2023 r. W tym okresie do biura Stowarzyszenia nie wpłynęły żadne wnioski o zmianę w projekcie LSR. W dniu 30 maja 2023 r. Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania przyjęła Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2023-2027.

W wyniku oceny powyższych obszarów tematycznych LGD planuje podjąć działania pilotażowe, które po analizie trafności i efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych, w przypadku zadawalającego wyniku analizy, planuje kontynuować za pośrednictwem innych działań programu (wdrożenie operacji). Istotą tego rodzaju inicjatyw jest chęć objęcia wsparciem szerokiego zakresu grup adresatów- interesariuszy, w tym osób w niekorzystnej sytuacji. Cykliczna analiza efektywności zastosowanych metod partycypacyjnych i środków przekazu, pozwoli również skorygować źródła komunikacji i usprawnić dalszą realizację procesu partycypacji. Uzyskane bowiem informacje zwrotne pozwolą wprowadzić ewentualne korekty w danym obszarze (np. dodatkowe przeszkolenie osób udzielających doradztwa w zakresie komunikacji interpersonalnej). Zebrane w trakcie wdrażania działań partycypacyjnych wnioski i opinie, zostaną wykorzystane w procesie dalszej realizacji strategii. Ocena poziomu satysfakcji ze wsparcia doradczego pozwoli ukierunkować dalsze działania szkoleniowo – doradcze. Z kolei poziom zadowolenia uczestników wydarzeń i spotkań, pozwoli stwierdzić, które obszary tematyczne są w największym stopniu trafne w trakcie pracy ze społecznością lokalną. Na podstawie ankiet złożonych w trakcie opracowania LSR wynika, iż respondenci każdej z gmin zauważają następujące problemy: zwiększenie liczby miejsc pracy w formie samozatrudnienia, konieczność organizacji szkoleń zawodowych, zwiększenie ilości pozaszkolnych form edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, konieczność stworzenia dodatkowych obiektów turystyczno – rekreacyjnych, zwiększenie ilości wydarzeń kulturalnych oraz poddanie pracom konserwatorskich i restauratorskim zabytków na ich terenie.

Tabela 6. Wyniki ankiet w poszczególnych Gminach

pytanie	Gmina				
	Nędza	Kuźnia Raciborska	Krzanowice	Rudnik	Pietrowice Wielkie
	27 ankiet	23 ankiety	23 ankiety	20 ankiet	22 ankiety
	Punkty: 27-270	Punkty: 23-230	Punkty: 23-230	Punkty: 20-200	Punkty: 22-220
	162 – poziom niepokojący	138 – poziom niepokojący	138 – poziom niepokojący	120 – poziom niepokojący	132 – poziom niepokojący
	108 – poziom	92 – poziom zadowalający	92 – poziom zadowalający	80 – poziom zadowalający	88 – poziom zadowalający

	zadowolający				
Skala: 1-10: 1 oznacza „zdecydowanie tak” a 10 oznacza „zdecydowanie nie” Do oceny przyjęto poziom 6 jako niepokojący (6 x liczba ankietowanych) oraz poziom 4 jako zadowolający (4 x liczba ankietowanych)					
1. Czy Pana/Pani zdaniem w gminach tworzona jest odpowiednia liczba miejsc pracy?	154	162	127	133	108
2. Czy według Pana/Pani obecna sytuacja wymaga utworzenia nowych miejsc pracy?	100	62	87	71	99
3. Czy Pana/Pani zdaniem organizowana jest odpowiednia ilość szkoleń zawodowych dla mieszkańców gminy?	184	141	134	122	117
4. Czy według Pana/Pani należy zwiększyć ilość szkoleń zawodowych dla mieszkańców?	89	97	100	76	112
5. Czy Pana/Pani zdaniem oferta szkoleniowa kierowana do mieszkańców gminy jest odpowiednia do zapotrzebowania na pracowników?	147	118	141	133	118
6. Czy według Pana/Pani należy zmienić ofertę szkoleniową kierowaną do mieszkańców?	119	98	101	74	105
7. Czy Pana/Pani zdaniem liczba obiektów turystyczno-rekreacyjnych na terenach gmin jest odpowiednia?	102	116	104	134	122
8. Czy Pana/Pani zdaniem należy stworzyć więcej obiektów turystyczno-rekreacyjnych na terenach gmin?	164	115	94	71	92
9. Czy Pana/Pani zdaniem stan infrastruktury technicznej w gminie jest dobry? (gazociągi, sieć kanalizacyjna, wodociągi, przewody elektryczne itp.)	198	198	150	151	118
10. Czy według Pana/Pani obecny stan infrastruktury technicznej wymaga budowy/rozbudowy?	86	36	66	81	88
11. Czy Pana/Pani zdaniem ilość wydarzeń kulturalnych organizowanych w gminach jest odpowiednia?	133	108	95	123	127
12. Czy Pana/Pani należy zwiększyć ilość wydarzeń kulturalnych organizowanych w gminach?	142	140	113	85	97
13. Czy zabytki na terenach gmin są poddawane pracom konserwatorskim i restauratorskim?	190	177	136	134	130
14. Czy według Pana/Pani zabytki mieszczące się na terenach gmin wymagają odrestaurowania?	94	60	86	71	90
15. Czy według Pana/Pani na terenie gminy jest podejmowana odpowiednia ilość działań służących ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu?	134	118	103	126	126
16. Czy według Pana/Pani na terenie gminy należy zwiększyć ilość środków finansowych dedykowanych działaniom służącym ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu?	53	77	77	75	91
Kobiety 0-20	16 0	13 0	9 0	12 0	15 1

21-30	3	4	2	5	7
31-40	5	5	2	3	4
41-50	7	4	5	1	0
51-60	0	0	0	2	2
60<	1	0	0	1	1
Wykształcenie:					
- podstawowe:	2	0	0	0	0
- zawodowe:	1	0	0	2	0
- średnie:	4	3	2	4	9
- wyższe:	9	10	7	6	6
Mężczyźni	11	10	14	8	7
21-30	2	0	0	2	1
31-40	3	3	4	1	3
41-50	3	2	6	3	2
51-60	2	3	2	2	0
60<	1	2	2	0	1
Wykształcenie:					
- podstawowe:	2	0	0	1	0
- zawodowe:	2	2	0	4	0
- średnie:	1	0	4	2	1
- wyższe:	6	8	10	1	6

Źródło: opracowanie własne

Wyniki konsultacji

Po dokonaniu analizy wypełnionych ankiet ustalono najważniejsze potrzeby i propozycje działań w poszczególnych obszarach.

W obszarze strefy społecznej najczęściej proponowane projekty to: imprezy integracyjne, zajęcia wyrównujące szanse rozwoju dzieci i młodzieży, wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych, organizacja czasu wolnego seniorów, specjalistyczna opieka dla mieszkańców, szkolenia kierunkowe dla dorosłych, zajęcia wyrównawcze i rozwijające kompetencje kluczowe dla dzieci, zajęcia aktywizujące społeczności lokalne, szkolenia, pomoc osobom niepełnosprawnym ich opiekunom. W obszarze rolnictwa, gospodarki i przedsiębiorczości zaproponowano m.in.: rozwój usług dla ludności, rozwój i wsparcie dla przedsiębiorczości, organizację kursów doszkalających, rozwój bazy noclegowej. W zakresie obszaru dotyczącego atrakcyjności zamieszkania oraz atrakcyjności turystycznej zaproponowano m.in.: odnawialne źródła energii, zagospodarowanie terenu i remonty świetlic, utworzenie centrów rekreacyjnych, urządzenie miejsc integracji mieszkańców, przebudowę i modernizację ośrodków wypoczynku, wyposażenie placów zabaw i siłowni na świeżym powietrzu, utworzenie boisk sportowych, wydawnictwa promujące obszar LSR, renowacje zabytków, rozwój bazy noclegowej, utworzenie miejsc pamięci i izb regionalnych, budowę ścieżek rowerowych, zagospodarowanie terenów przy rzekach i zbiornikach wodnych, tworzenie domów opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, kultywowanie tradycji, promocję turystyki oraz tworzenia szlaków turystycznych.

Znaczna większość wymienionych potrzeb znajduje swoje odzwierciedlenie w ostatecznej wersji celów i przedsięwzięć oraz wpisuje się w zakresy PS WPR na lata 2023-2027 oraz w EFS+ w zakresie dedykowanym dla instrumentu RLKS.

W razie pojawienia się potrzeby aktualizacji LSR, wszystkie ww. metody partycypacyjne nadal znajdą zastosowanie. Grupa liderów, którzy współpracowali przy tworzeniu niniejszej strategii będzie stale zachęcana do współpracy podczas wdrażania LSR, co pozwoli na utrzymanie ich zaangażowania. Ponadto każdorazowo do udziału w tych pracach zapraszani będą wszyscy mieszkańcy, nikomu nie ograniczając dostępu.

W celu poinformowania szerszego grona odbiorców wśród lokalnej społeczności o wdrażanej strategii, LGD będzie się stale komunikować z otoczeniem, zgodnie z opracowanym Planem Komunikacji. Wśród tych działań znajdują się m.in.: spotkania informacyjne nt. LSR, szkolenia dla lokalnej społeczności, zakup gadżetów informacyjno-promocyjnych, działania aktywizacyjne, w tym ogniska integracyjne, konkursy plastyczne, wizyty tematyczne dotyczące obszaru LGD. Powyższe wpłynie także na integrację członków Stowarzyszenia, wzmocnienie ich partnerskiej współpracy na rzecz Stowarzyszenia. LGD nie przewiduje w obecnym okresie programowania realizacji projektów partnerskich.

Wszystkie działania i projekty realizowane będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi określonymi w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym będą zgodne z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych oraz z zasadą zrównoważonego rozwoju.

IV ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR

Treść niniejszego rozdziału stworzona została w oparciu o dane statystyczne pochodzące z oficjalnych statystyk GUS, informacji przekazanych przez samorządy, ośrodki pomocy społecznej itp. oraz wniosków i danych, jakie zebrano w ramach partycypacyjnego przygotowania LSR z lokalną społecznością.

W celach porównawczych poza danymi z 2021 r. w analizach umieszczono dane z lat poprzednich aby zobrazować dynamikę zmian i kierunki rozwoju.

Analizą objęto najważniejsze z punktu widzenia LSR obszary, które mogą być przez nią wsparte. Nie skupiano się na zakresach, które nie wpisują się w interwencję Leader.

IV.1 Stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji jako kompleksowego procesu społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-infrastrukturalnego.

Podstawowa infrastruktura komunikacyjna obszaru LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” to infrastruktura drogowa, w głównej mierze składająca się z dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Drogami wojewódzkimi są drogi nr 417, 416, 425, 935, 919, 917, 916.

Jedyną drogą krajową przebiegającą przez obszar LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” to droga krajowa nr 45 w gminie Rudnik.

Układ drogowy zapewnia dość dobrą komunikację centralnych ośrodków gminnych jak i mniejszych miejscowości czy to między nimi czy też z siedzibą gminy.

Znacznie słabiej rozwinięta jest komunikacja kolejowa. Na obszarze LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” znajdujemy tylko stacje kolejowe w gminie Nędza i Kuźnia Raciborska. Istnieje co prawda linia kolejowa w gminie Pietrowice Wielkie i Krzanowice, lecz jest ona wykorzystywana jako linia towarowa i głównie w okresie kampanii buraczanej.

Dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa. Poziom podłączenia budynków do niej jest bardzo wysoki i przedstawia się następująco:

- Krzanowice: 86,9%
- Kuźnia Raciborska: 100%
- Nędza: 96,5%
- Pietrowice Wielkie: 99,3%
- Rudnik: 99,8%

Diametralnie inaczej przedstawia się w odniesieniu do przyłączy do sieci kanalizacyjnej

Część miejscowości na terenie LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” nie posiada sieci kanalizacyjnej, a kwestii ścieków rozwiązywana jest bądź to przez szamba i ich opróżnianie, bądź to przez przydomowe oczyszczalnie ścieków (głównie gmina Pietrowice Wielkie). Sieciami kanalizacyjnymi dysponują gminy Krzanowice, Kuźnia Raciborska i Nędza. Dlatego też poziom podłączeń do sieci kanalizacyjnej przedstawia się następująco (dane na rok 2021):

- Krzanowice: 50,4%
- Kuźnia Raciborska: 31,2%
- Nędza: 2%
- Pietrowice Wielkie: 1,2%

- Rudnik: 33,7%

W chwili obecnej gmina Nędza rozwija swoją sieć kanalizacyjną i w jej obszarze w najbliższym czasie będzie notowany największy przyrost podłączeń.

Na terenie LGD znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków: w Kuźni Raciborskiej i Nędzy.

IV.2 Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości, branż z potencjałem rozwojowym w szczególności charakterystyka branż gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru.

W roku 2021 na obszarze LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” zarejestrowane było 2509 podmiotów gospodarczych. W głównej mierze były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (1902 podmioty). Przedsiębiorstwa w formie osób prawnych to 607 pomiotów.

W sektorze przedsiębiorstw prowadzonych w formie osób prawnych obserwujemy też znacznie niższą dynamikę wzrostu, bo na poziomie nieco ponad 7%.

W porównaniu do roku 2015 gdzie zarejestrowanych w CEIDG było 1625 podmiotów co daje wzrost o ok. 15%. Najwięcej pomiotów jest zarejestrowanych w gminie Kuźnia Raciborska, najmniej w gminie Krzanowice.

Podobna korelacja występuje wśród przedsiębiorstw prowadzonych w formie osób prawnych, gdzie najwięcej z nich zarejestrowanych jest w gminie Kuźnia Raciborska, a najmniej w Gminie Krzanowice.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON - Podmioty wg sekcji i działów PKD 2004 – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Krzanowice	203	206	209	215	236	252	258
Kuźnia Raciborska	548	538	545	545	553	587	614
Nędza	336	332	342	342	376	376	403
Pietrowice Wielkie	290	309	322	322	341	341	355
Rudnik	248	245	246	246	246	266	272

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2021

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON - Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 – osoby prawne

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Krzanowice	69	69	71	70	74	73	79
Kuźnia Raciborska	189	199	199	199	199	201	204
Nędza	85	85	87	87	92	99	106
Pietrowice Wielkie	129	130	130	130	125	121	125
Rudnik	92	94	90	90	84	87	93

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2021

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w roku 2021 dominowała branża związana z budownictwem – 406 podmiotów oraz działalnością związaną z handlem zarówno detalicznym jak i hurtowym oraz naprawa samochodów i motocykli – 387 podmiotów.

Wśród przedsiębiorstw prowadzony w formie osób prawnych najliczniej reprezentowana jest branża związana handlem i mechaniką (69 podmiotów), z obsługa rynku nieruchomości (65 podmiotów) i przetwórstwem przemysłowym (56 podmiotów).

Na terenie LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” znajduje się 99 podmiotów zajmujących się edukacją.

Na uwagę zasługuje również to, iż przedsiębiorstw związanych z rolnictwem jest zarejestrowanych 128 pomiotów, co wskazuje, iż w dalszym ciągu rolnictwo pozostaje znaczącym składnikiem lokalnej gospodarki.

Na terenie LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” dominują mikroprzedsiębiorstwa, przy jednoczesnym braku dużych zakładów przemysłowych, powyżej 1000 pracowników. Jedynym wyjątkiem jest spółka Eko-Okna sp. z o.o. z siedzibą w Kornicy, zatrudniająca ponad 8000 osób.

Tabela 9. Podmioty gospodarcze w rozbiściu na wielkość przedsiębiorstwa w roku 2021

	0-9	10-49	50-249	250-999	Powyżej 1000
Krzanowice	316	21			
Kuźnia Raciborska	775	32	9	2	
Nędza	492	16	1		
Pietrowice Wielkie	453	24	3		1
Rudnik	352	13			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2021 r.

Wskaźnik podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10.000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w roku 2021

- Krzanowice – 1014,1
- Kuźnia Raciborska – 1248,4
- Nędza – 1217,4
- Pietrowice Wielkie – 1183,4
- Rudnik – 1210,6

Wskaźnik ten dla powiatu raciborskiego wynosi 1484,9, dla województwa śląskiego – 1988,3 dla Polski 2160,4.

Jako, że wskaźnik ten pokazuje aktywność gospodarczą mieszkańców danego regionu wynika z niego, iż na terenie LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” aktywność gospodarcza jest niższa niż średnia czy to krajowa, wojewódzka czy powiatowa.

Powyższe dane wskazują, iż w terenie LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” dominują mikroprzedsiębiorstwa działające w branży handlowej, usługowej, budowlanej.

Brak zasobów naturalnych a co za tym idzie dużych zakładów produkcyjnych prowadzi do wniosku, iż to te branże będą w dalszym ciągu się rozwijały, będą lokomotywą rozwoju całego terenu LGD.

Tradycyjnie również rolnictwo jest silnie reprezentowane w gospodarce, aczkolwiek gospodarstwa powyżej 15 ha wciąż stanowią mniejszość.

Tabela 10. Ilość gospodarstw różnoarealowych

	1-5 ha	1-10 ha	5-15 ha	5-10	5-15	10-15 ha	5ha i więcej	10 ha i więcej	15 ha i więcej
Krzanowice	35	53	86	18	51	33	117	99	66
Kuźnia Raciborska	101	128	142	27	41	14	58	31	17
Nędza	129	148	155	19	26	7	44	25	18
Pietrowice Wielkie	89	116	140	27	51	24	130	103	79
Rudnik	102	172	210	79	108	38	163	93	55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2010 r.

Potencjalnie rozwojową branżą jest turystyka. Na terenie LGD znajduje się wiele zabytkowych obiektów, w tym wiele pałaców jak i terenów o wysokich walorach przyrodniczych.

Niemniej branża ta z powodu braku środków jest niedoinwestowana, wiele obiektów jest w złym stanie technicznym (zrujnowane pałace) a infrastruktura turystyczna jest słabo rozwinięta.

IV.3 Rynek pracy - poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy.

Tabela 11. Liczba osób bezrobotnych - kobiet i mężczyzn w roku 2021

	Kobiety	Mężczyźni	ogółem
Krzanowice	65	43	108
Kuźnia Raciborska	131	68	199
Nędza	77	42	119
Pietrowice Wielkie	50	32	82
Rudnik	61	34	95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2010 r.

Tabela 12. Porównanie liczby osób bezrobotnych z rokiem 2013

	2013	2021	zmiana
Krzanowice	145	108	-25,52%
Kuźnia Raciborska	359	199	-44,57%
Nędza	184	119	-35,33%
Pietrowice Wielkie	129	82	-36,43%
Rudnik	133	95	-28,57 %

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13. Bezrobocie rejestrowane

	ogółem	kobiety	mężczyzna
Krzanowice	4,9%	6,4%	3,7%
Kuźnia Raciborska	4,4%	6,3%	2,8%
Nędza	4,1%	5,6%	2,7%
Pietrowice Wielkie	3,1%	3,8%	2,3%
Rudnik	4,7%	6,3%	3,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2021 r.

Tabela 14. Charakterystyka bezrobocia na obszarze LGD

	Do 25 r.ż	Do30 r.ż	Powyżej 50 r.ż	Długotrwale bezrobotni
Krzanowice	18	37	22	59
Kuźnia Raciborska	14	42	56	117
Nędza	18	37	31	72
Pietrowice Wielkie	10	20	19	39
Rudnik	13	26	18	49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2010 r

W ciągu 10 lat bezrobocie na terenie objętym LSR spadło od 25% aż do ponad 44%.

Stopa bezrobocia utrzymuje się na poziomie maksymalnie 6,4 %. Taka jej wielkość świadczy o tym, iż praktycznie pracę podejmują wszyscy, którzy jej szukają.

Również porównanie spadku bezrobocia w okresie ostatnich 10 lat wskazuje, iż znikomym problemem jest tzw. bezrobocie ukryte, w poprzednim okresie objętym LSR szacowane nawet na 20%.

Niepokój może jedynie budzić procent osób długotrwale bezrobotnych, który wynosi dla poszczególnych gmin:

- Krzanowice – 54,6%
- Kuźnia Raciborska – 98,32%
- Nędza – 60,50 %
- Pietrowice Wielkie – 47,56%
- Rudnik – 51,58 %

Natomiast zdecydowanie pozytywnym faktem jest to, iż udział osób bezrobotnych do 25 roku życia wynosi 12,10%.

IV.4 Działalność sektora społecznego, w tym integracja i rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Działalność sektora społecznego na terenach wiejskich czy miejsko-wiejskich to przede wszystkim organizacje od wielu lat obecne na terenie LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” i wrosłe w tkankę społeczną.

Działalność społeczna na terenach wiejskich czy też miejsko-wiejskich to przede wszystkim Ochotnicze Straże Pożarne, Ludowe Kluby Sportowe oraz Koła Gospodyń Wiejskich.

Nie inaczej sytuacja przedstawia się na terenie LGD „Partnerstwo dla Rozwoju”.

Tabela 15. *Działalność sektora społecznego*

	OSP	Kluby sportowe	Koła gospodyń wiejskich
Krzanowice	5	6	1
Kuźnia Raciborska	10	4	2
Nędza	5	5	1
Pietrowice Wielkie	10	5	2
Rudnik	6	6	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uzyskanych w gminach

Na szczególną uwagę zasługują właśnie Ochotnicze Straże Pożarne obecne praktycznie w każdej miejscowości leżącej na terenie LGD.

Ich działalność to nie tylko pomoc w przypadku pożarów, wypadków, zdarzeń związanych z działaniem sił natury, lecz także animacja działalności społecznej na terenie danego sołectwa. To wokół OSP koncentruje się nierzadko cała miejscowość a organizowane przez nią wydarzenia przyciągają widownię nie tylko z terenu jej działania. Przykładem może być OSP Samborowice, która organizowała tylko w 2023 r. Strażacki Dzień Kobiet, zabawy taneczne czy akcje zbierania surowców wtórnych. Niewątpliwym wkładem w rozwój społeczeństwa i kontaktów międzygranicznych są szkolenia organizowane wspólnie z analogicznymi organizacjami strażackimi z Czech. Kontakty powstałe podczas takich szkoleń przenoszone są na inne formy działalności zbliżając do siebie dwa sąsiadujące kraje.

Ludowe Kluby Sportowe to kolejne organizacje zrzeszające mieszkańców. Ich działalność wykracza poza ściśle sportową. Organizują zbiórki, imprezy międzypokoleniowe jak mecze oldbojów, festyny na obiektach LKS.

Podobnie do dwóch powyżej wskazanych podmiotów również Koła Gospodyń Wiejskich mają silną pozycję wśród społeczności wiejskich. Organizują się i wystawiają na festynach takich jak np. wystawa stołów wielkanocnych w Pietrowicach Wielkich lub dożynki.

Należy zwrócić uwagę, iż społeczeństwo obywatelskie to nie tylko organizacje sformalizowane i ich działania, ale w warunkach wiejskich, działalność lokalnych liderów, przewodniczącym działaniom społecznym na terenie danego sołectwa. Ich działania

polegające na organizowaniu mieszkańców do akcji, osiągnięcia określonego celu powoduje wzrost więzi społecznych, co skutkuje rozwojem lokalnym.

Kapitał społeczny zbudowany takimi działaniami jest niezbędnym elementem społeczeństwa obywatelskiego i może być kapitałem wiążącym członków jednej organizacji społecznej (np. OSP), ale też kapitałem pomostowym, wiążącym różne społeczności lub różne instytucje i budującym między nimi zaufanie, współpracę i platformę wymiany wiedzy i doświadczeń.

Podczas konsultacji społecznych prowadzonych na potrzeby tworzenia LSR na lata 2023-2027 uczestnicy zwrócili uwagę na ubogą ofertę integracyjną na terenie gmin członkowskich tworzących LGD. Pandemia COVID-19 wzmogła dodatkowo braki w tym zakresie. Ponadto zaczęły się tworzyć różnego rodzaju grupy nieformalne chcące ze sobą się integrować, jednak brak środków na wspólne działania znacznie ogranicza możliwości ich integracji. Zwrócono zatem uwagę na potrzebę finansowania działań integracyjnych.

IV.5 Problemy społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk

Tabela 16. *Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej*

	2017	2018	2019	2020	2021
Krzanowice	309	212	166	119	121
Kuźnia Raciborska	475	409	351	347	335
Nędza	464	428	369	287	277
Pietrowice Wielkie	250	200	142	130	114
Rudnik	492	405	326	277	318

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Jak widać liczba beneficjentów pomocy społecznej systematycznie spada. W przypadku niektórych gmin w okresie lat 4 o ponad 50 %.

Tabela 17. *Liczba osób korzystających ze środowiskowej opieki społecznej wg kryterium ekonomicznego*

	poniżej kryterium dochodowego	Powyżej kryterium dochodowego
Krzanowice	48	17
Kuźnia Raciborska	165	196
Nędza	96	90
Pietrowice Wielkie	41	33
Rudnik	56	99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl 2021

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym na terenie LGD Partnerstwo Dla Rozwoju – dane za rok 2021

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej – wskaźnik na 10.000 mieszkańców:

- Krzanowice – 121 osób
- Kuźnia Raciborska – 335 osoby
- Nędza – 277 osób
- Pietrowice Wielkie - 114 osób
- Rudnik - 318 osób

Liczba rodzin otrzymujących zasiłki dla dzieci

- Krzanowice – 49 rodzin
- Kuźnia Raciborska – 139 rodzin
- Nędza – 73 rodziny
- Pietrowice Wielkie - 44 rodziny
- Rudnik - 48 rodzin

Dostęp do usług kulturalnych:

Gmina Krzanowice:

- 3 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 19 691 wolumenów
- 3 domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice
- 3 instytucje posiadają sale widowiskowe, w których znajduje się 550 standardowych miejsc dla widzów

Gmina Kuźnia Raciborska:

- 3 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 23 102 wolumeny,
- 1 dom lub ośrodek kultury, kluby i świetlice- 1
- 1 instytucja posiada sale widowiskowe, w których znajduje się 244 standardowych miejsc dla widzów

Gmina Pietrowice Wielkie:

- 5 bibliotek i filii publicznych posiadających księgozbiór liczący 49 001 wolumenów
- 3 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 23 017 wolumenów.

Gmina Nędza:

- 3 biblioteki posiadające księgozbiór liczący 23 841 wolumeny
- 1 Gminne Centrum Kultury posiadające 4 świetlice
-

Gmina Rudnik:

- 2 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 17 833 wolumeny

W roku 2021 na terenie gmin należących do LGD Partnerstwo Dla Rozwoju odnotowano następującą liczbę porad lekarskich:

- Krzanowice 15.785
- Kuźnia Raciborska 49.085
- Nędza 17.757
- Pietrowice Wielkie 23.331
- Rudnik 20.842

IV.6 Dziedzictwo kulturowe i zabytki

Gminy Krzanowice, Kuźnia Raciborska, Nędza, Pietrowice Wielkie i Rudnik w województwie śląskim to obszary, które posiadają wiele unikatowych zabytków oraz bogate dziedzictwo kulturowe. Wszystkie te gminy leżą na historycznych terenach Górnego Śląska, co wpłynęło na charakter ich kultury i zabytków.

W gminie Krzanowice warto zwrócić uwagę na Zamek Książąt Raciborskich, który został zbudowany w XIII wieku i był wielokrotnie przebudowywany. Innym ciekawym zabytkiem jest gotycki kościół pw. św. Marcina z XV wieku. W Kuźni Raciborskiej z kolei można zobaczyć zabytkowy ratusz z XVIII wieku oraz kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny z XV wieku.

W Nędzy warto zwrócić uwagę na zabytkową kaplicę św. Barbary z XVII wieku oraz pałac z XVIII wieku. W Pietrowicach Wielkich znajduje się z kolei pałac z XVIII wieku, który jest wspaniałym przykładem architektury barokowej, a w Rudniku można odwiedzić zamek Książąt Raciborskich z XVI wieku.

Wszystkie te zabytki są pięknym przykładem różnorodności architektonicznej i kulturowej regionu. Wiele z nich jest wpisanych do rejestru zabytków, co przyczynia się do ich ochrony i zachowania dla przyszłych pokoleń. Oprócz tego, gminy te posiadają wiele innych ciekawych miejsc, jak np. liczne kaplice, kościoły, cmentarze, pałace, dwory czy parki.

Dziedzictwo kulturowe i zabytki w gminach Krzanowice, Kuźnia Raciborska, Nędza, Pietrowice Wielkie i Rudnik to nie tylko ważne elementy historii i kultury regionu, ale także atrakcje dla turystów. Ich ochrona i zachowanie są nie tylko ważne dla przyszłych pokoleń, ale także wpływają pozytywnie na rozwój turystyki kulturowej w regionie.

Wskazane powyżej zabytki to oczywiście nie jedyne takie obiekty na terenie objętym LSR.

I tak na terenie Krzanowic znajdujemy aż 243 obiekty zabytkowe tak różne jak kapliczki, kościoły, pomniki, także budynki użyteczności publicznej jak dworzec w Krzanowicach jak i zwarte obszary zabudowy (rynek w Krzanowicach). Na szczególne podkreślenie zasługuje istnienie na terenie gminy Krzanowice ponad 25 stanowisk archeologicznych obejmujących kulturę kamienia, żelaza, celtycką, łużycką, brązu, neolityczną, paleolityczną, a także pozostałości grodziska średniowiecznego.

W gminie Rudnik odnajdujemy 11 obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Przede wszystkim są to budynki mieszkalne, gospodarcze, obiekty kultu religijnego.

Kuźnia Raciborska z kolei na swym terenie posiada 24 zabytki wpisane do rejestru zabytków, wśród których na szczególne uwzględnienie zasługuje Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy w Rudach.

W Gminie Pietrowice Wielkie do gminnej ewidencji zabytków wpisanych jest 233 obiektów. Są to głównie obiekty sakralne, mieszkalne i gospodarcze.

W Gminie Nędza znajdujemy 58 obiektów zabytkowych, w tym tak szczególny jak dworek myśliwski znajdujący się w rezerwacie Łęczczok.

IV.7 Obszar edukacji formalnej (w tym: opieka przedszkolna, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, w tym szkolnictwo branżowe, szkoły dla dorosłych oraz pozaszkolne formy kształcenia) oraz pozaformalnej związanej z umiejętnościami i kompetencją dorosłych (nie tylko zawodowymi);

Gmina Krzanowice: 1 127 mieszkańców gminy Krzanowice jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 565 kobiet oraz 562 mężczyzn. W roku 2021 w gminie Krzanowice mieściły się 3 przedszkola, w których do 11 oddziałów uczęszczało 176 dzieci (93 dziewczynki oraz 83 chłopców). Dostępnych było 0 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie Krzanowice mieściły się 3 przedszkola, w których do 9 oddziałów uczęszczało 132 dzieci (67 dziewczynek oraz 65 chłopców). Dostępnych było 268 miejsc. Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 840 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 roku przypadało 0,54 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę wychowania przedszkolnego mają 3 szkoły podstawowe, w których w 30 oddziałach uczyło się 385 uczniów (191 kobiet oraz 194 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 28,4% ludności (29,0% wśród dziewczynek i 27,8% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 12,8 uczniów. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 16,0% mieszkańców (15,0% wśród dziewczyn i 16,9% wśród chłopaków).

Gmina Kuźnia Raciborska: 2 299 mieszkańców gminy Kuźnia Raciborska jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 1 065 kobiet oraz 1 234 mężczyzn. W roku 2021 w gminie Kuźnia Raciborska mieściły się 4 przedszkola, w których do 17 oddziałów uczęszczało 384 dzieci (179 dziewczynek oraz 205 chłopców). Dostępnych było 0 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie

Kuźnia Raciborska mieściło się 5 przedszkoli, w których do 14 oddziałów uczęszczało 320 dzieci (145 dziewczynek oraz 175 chłopców). Dostępne były 353 miejsca. 15,6% mieszkańców gminy Kuźnia Raciborska w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (16,2% wśród dziewczynek i 15,2% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 1 029 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 roku przypadało 0,60 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę ma 5 szkół podstawowych, w których w 50 oddziałach uczyło się 824 uczniów (416 kobiet oraz 408 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 27,5% ludności (30,0% wśród dziewczynek i 25,4% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 16,5 uczniów. W gminie Kuźnia Raciborska znajdują się 2 Branżowe szkoły I stopnia, w których w 5 oddziałach uczyło się 33 uczniów (0 kobiet oraz 33 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 19,4% mieszkańców (17,3% wśród dziewczyn i 21,3% wśród chłopaków). 6,6 uczniów przypada na oddział w branżowych szkołach I stopnia.

Gmina Nędza: 1 487 mieszkańców gminy Nędza jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 723 kobiet oraz 764 mężczyzn. W roku 2021 w gminie Nędza mieściły się 4 przedszkola, w których do 11 oddziałów uczęszczało 240 dzieci (122 dziewczynki oraz 118 chłopców). Dostępnych było 0 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie Nędza mieściło się 1 przedszkole, w którym do 1 oddziału uczęszczało 16 dzieci (9 dziewczynek oraz 7 chłopców). Dostępne były 23 miejsca. 17,8% mieszkańców gminy Nędza w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (18,5% wśród dziewczynek i 17,0% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 885 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 roku przypadało 0,91 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę mają 4 szkoły podstawowe, w których w 25 oddziałach uczyło się 443 uczniów (208 kobiet oraz 235 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 29,3% ludności (28,5% wśród dziewczynek i 30,0% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 17,7 uczniów. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 16,1% mieszkańców (15,5% wśród dziewczyn i 16,6% wśród chłopaków).

Gmina Pietrowice Wielkie: 1 394 mieszkańców gminy Pietrowice Wielkie jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 688 kobiet oraz 706 mężczyzn). W roku 2021 w gminie Pietrowice Wielkie mieściły się 4 przedszkola, w których do 11 oddziałów uczęszczało 243 dzieci (121 dziewczynek oraz 122 chłopców). Dostępnych było 0 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie Pietrowice Wielkie mieściło się 5 przedszkoli, w których do 8 oddziałów uczęszczało 195 dzieci (98 dziewczynek oraz 97 chłopców). Dostępnych było 170 miejsc. 16,2% mieszkańców gminy Pietrowice Wielkie w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (15,1% wśród dziewczynek i 17,3% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 1 059 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 roku przypadało 0,68 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę mają 4 szkoły podstawowe, w których w 35 oddziałach uczyło się 506 uczniów (251 kobiet oraz 255 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 26,4% ludności (27,9% wśród dziewczynek i 24,9% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 14,5 uczniów. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 18,5% mieszkańców (18,9% wśród dziewczyn i 18,1% wśród chłopaków).

Gmina Rudnik: w roku 2021 w gminie Rudnik mieściło się 5 przedszkoli, w których do 8 oddziałów uczęszczało 158 dzieci (85 dziewczynek oraz 73 chłopców). Dostępnych było 0 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie Rudnik mieściły się 4 przedszkola, w których do 6 oddziałów uczęszczało 124 dzieci (60 dziewczynek oraz 64 chłopców). Dostępnych było 149 miejsc. 18,4% mieszkańców gminy Rudnik w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (19,6% wśród dziewczynek i 17,2% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 739 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 roku przypadało 0,69 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę ma 5 szkół podstawowych, w których w 36 oddziałach uczyło się 376 uczniów (182 kobiety oraz 194 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w gminie Rudnik placówkę miało 6 szkół podstawowych, w których w 27 oddziałach uczyło się 265 uczniów (132 kobiety oraz 133 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 25,4% ludności (26,0% wśród dziewczynek i 24,7% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 10,4 uczniów. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 18,7% mieszkańców (18,2% wśród dziewczyn i 19,3% wśród chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 24,3% mieszkańców gminy Rudnik w wieku potencjalnej nauki (24,1% kobiet i 24,5% mężczyzn).

Ponadto skupiono się na analizie potrzeb w zakresie edukacji nieformalnej dzieci i młodzieży oraz działań z zakresu integracji mieszkańców. Poziom edukacji formalnej na obszarze LGD nie odbiega od poziomu, jaki oferują miejskie szkoły. Jednakże obserwuje się znacznie utrudniony dostęp młodych mieszkańców do edukacji pozaformalnej. Coraz częściej bowiem kładzie się nacisk nie tylko na edukację formalną, która ma charakter obiektywny, lecz także uznaje się, że równie istotne jak wiedza, są umiejętności i kompetencje, uczenie się o świecie, o funkcjonowaniu w społecznościach oraz nauka o sobie samym. W tej dziedzinie oferta edukacyjna na obszarze LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” jest znikoma. Realizuje się różnego rodzaju programy czy to w ramach zajęć dodatkowych w szkołach, czy podczas zajęć z wychowawcą czy psychologiem, czy też w końcu w ramach projektów realizowanych przez NGO czy jst. Jednakże nadal w tej dziedzinie odbiegamy od oferty dostępnej w pobliskich miastach. Potwierdziły to spotkania z mieszkańcami, w których udział wzięli przedstawiciele różnych interesariuszy i grup społecznych – czy to władarzy gmin, czy nauczycieli, czy rodziców młodzieży szkolnej. Stąd kolejny nacisk w ramach LSR położono na edukację pozaformalną dzieci i młodzieży.

IV.8 Analiza SWOT

Uczestnicy spotkań konsultacyjnych, wspólnie z zespołem ds. opracowywania LSR, bazując na danych zawartych w diagnozie obszaru, przeanalizowali potencjały obszaru metodą analizy SWOT. Szczególnie zadbano o to, aby przy konstruowaniu zapisów SWOT na równych zasadach brali udział przedstawiciele trzech sektorów.

Celem zapewnienia szerokiego dostępu do konsultowanego materiału wyniki przygotowanej w sposób partycypacyjny analizy SWOT była konsultowane wielokrotnie przy okazji kolejnych spotkań konsultacyjnych.

Mocne strony	Słabe strony
Organizacja przedsięwzięć rozwijających sieć kontaktów między lokalnymi przedsiębiorcami	Niska ilość drobnych przedsiębiorców prowadzących indywidualną działalność gospodarczą
Dobry rozwój strefy gospodarczej	Niewystarczające wsparcie dla nowych przedsiębiorstw
Pozyskiwanie środków zewnętrznych	Duży zakład pracy zagrażający istniejącym przedsiębiorstwom o ugruntowanej pozycji na rynku lokalnym
Wysoki poziom edukacji szkolnej	Niewystarczająca oferta zajęć pozaszkolnych dla młodzieży
Dobra infrastruktura sportowa	Niewystarczająca oferta podnoszenia kwalifikacji i kompetencji wśród dorosłych mieszkańców
Promowanie i kultywowanie lokalnych tradycji	Brak lokalnych liderów aktywizujących społeczeństwo
Położenie transgraniczne	Niska liczba organizacji pozarządowych (brak KGW itp.) i brak potencjału do samodzielnej realizacji projektów w istniejących NGO
Obszar Natura 2000 – rezerwat przyrody „Łęczczok” i Park Krajobrazowy „Pocysterskie Kompozycje Krajobrazowe”	Słaba infrastruktura drogowa w zakresie dróg lokalnych jak i przelotowych, słabe skomunikowanie z najbliższym miastem
Niskie bezrobocie	Niewystarczająca ilość środków własnych na promocję i rozwój,
Działania aktywizujące społeczeństwo	Brak więzi społecznej z miejscem zamieszkania
Prężnie działające domy kultury	Brak zintegrowanej na terenie całej LSR infrastruktury rowerowej
Organizacja imprez np. sportowych i kulturalnych	Brak miejsc do spotkań do realizacji imprez i spotkań integracyjnych w sołectwach
Łatwy dostęp do znacznej ilości zabytków materialnych i przyrodniczych	Niska świadomość ekologiczna, brak infrastruktury przydrogowej (kanalizacja deszczowa)
Duża aktywność niektórych społeczności gminnych na rzecz lokalnej społeczności	Brak środków na dofinansowanie rewitalizacji zabytków gminnych

Szanse	Zagrożenia
Nowe źródła programowania i łatwiejszy dostęp do funduszy zewnętrznych	Starzejące się społeczeństwo
Wzrost ludności napływowej i asymilacja obywateli Ukrainy	Niewystarczające dochody własne gmin i dodatkowe zadania gmin
Walory przyrodnicze – rzeka Odra, duże kompleksy leśne	Rozproszenie sieci osadniczej
Farmy wiatrowe i fotowoltaiczne	Emigracja zarobkowa i niż demograficzny
Większa świadomość społeczeństwa w zakresie work-life balance przyczyniająca się do zwiększenia potrzeb w zakresie turystyki i rekreacji	Zmienność i niestabilność prawa
Rozwój współpracy z Czechami	Brak infrastruktury technicznej (instalacje gazowe wodociągowe, kanalizacyjne) w tym słaba jakość dróg
Stosunkowo czyste powietrze w porównaniu z sąsiadującymi powiatami	Kryzys i destabilizacja życia
Programy wspierające rozwój rolnictwa	Brak budownictwa społecznego
Inicjatywy ponadlokalne przyciągające turystów (np. Industriada)	Pogłębiające się zjawisko dysfunkcyjności rodziny i deficytów szkolno-wychowawczych u dzieci i młodzieży, rozwój uzależnień
	Bariery komunikacyjne w dostępie do zatrudnienia
	Rozwój zjawiska wykluczenia społecznego

PODSUMOWANIE

Diagnoza problemów społeczno-gospodarczych na terenie lokalnej grupy działania została oparta o szeroki zasób informacji pochodzących z różnych podmiotów działających w obszarze polityki społecznej. Uwzględnia wyniki z posiadanych danych oraz ankiet przeprowadzonych wśród przedstawicieli lokalnej społeczności. Do oceny sytuacji społecznej wykorzystano także analizę strategiczną SWOT.

Wyniki diagnozy pozwalają na wskazanie najważniejszych obszarów problemowych, których rozwiązanie powinno wziąć się pod uwagę przy budowie celów i przedsięwzięć LSR przy uwzględnieniu możliwości interwencji Leader.

Zachodzące procesy demograficzne w istotny sposób oddziałują na obecną sytuację społeczno – gospodarczą ludności. Prognozy demograficzne zapowiadają umacnianie się pewnych trendów, co powoduje konieczność zaplanowania działań mających na celu dostosowanie polityki społecznej do skutków tych zmian oraz stymulowanie zjawisk sprzyjających niwelacji niekorzystnych trendów. Do zjawisk, które najistotniej wpływają na niniejszą sytuację należy spadek liczby rodzących się dzieci, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym a malejący w wieku przedprodukcyjnym, co przekłada się na proces starzenia się społeczeństwa.

Biorąc pod uwagę niniejsze, w sferze zainteresowania lokalnej społeczności powinny znaleźć się różne formy wsparcia rodzin generujące zwiększanie decyzji o zakładaniu i powiększaniu rodziny, objęcie szczególną opieką najsłabszej grupy mieszkańców: osób niepełnosprawnych, ich opiekunów, matek powracających na rynek pracy i starszych. Polityka społeczna powinna być

ukierunkowana na aktywizację osób i rodzin, ich pełne uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności i utrzymywanie w jak najlepszej kondycji psychofizycznej.

Obecna sytuacja społeczno – gospodarcza kraju powoduje także generowanie różnych problemów dotyczących również mieszkańców terenu LGD. Problemy te są najczęściej ze sobą skorelowane i mają istotny wpływ na funkcjonowanie rodzin, a w szczególności na kształtowanie postaw najmłodszych ich członków.

Najważniejsze obszary problemowe, którymi powinna zająć się społeczność lokalna z terenu LGD, to:

- problemy z dostępem do pozaszkolnych form edukacji i zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców,
- problemy osób starszych, w tym zagrożenie wykluczeniem społecznym
- problemy osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, w tym zagrożenie wykluczeniem społecznym,
- problemy z dostępem do infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej,
- problemy związane z realizacją planów zawodowych polegających na braku kapitału przy zakładaniu działalności gospodarczej lub rozwoju istniejących już małych firm.

Grupą docelową, do której skierowane będzie wsparcie to przede wszystkim mieszkańcy, zarówno dzieci i młodzież, jak i dorośli oraz seniorzy. Kolejną grupą docelową są przedsiębiorcy działający na obszarze LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” oraz mieszkańcy, którzy pragną realizować się zawodowo w formie samozatrudnienia. Wśród grupy docelowej znajdują się osoby, które wymagają szczególnej uwagi. Są to: kobiety, osoby niepełnosprawne wraz z opiekunami, młodzież do 25 roku życia oraz seniorzy.

Kobiety znajdują się w niekorzystnej sytuacji ze względu na dostęp do rynku pracy. Funkcjonujący nadal model rodziny, w której kobiecie przypada opieka nad dziećmi czy rodzicami, rezygnując jednocześnie z ambicji zawodowych i samorealizacji. Odzwierciedlenie powyższego znajduje się w liczbie kobiet bezrobotnych, których w każdej gminie tworzącej LGD jest niemal dwukrotnie więcej. W LSR uwzględniono je przede wszystkim w zakresach dotyczących przedsiębiorczości, gdzie w kryteriach wyboru operacji osoby te będą premiowane punktowo. Znajdą także wsparcie w projektach finansowanych z EFS+ jako odbiorcy ostateczni.

Osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie zgłaszają braki w ofercie uczestnictwa w życiu społecznym. Rzadko opuszczają miejsce zamieszkania, integrują się z najbliższym sąsiedztwem. Wymagają stałej opieki, co generuje problemy dla ich opiekunów – nie mogą się realizować, rzadko odpoczywają. W ramach LSR dedykowane będą dla nich działania miękkie nakierowane na włączenie społeczne w ramach oddolnych inicjatyw.

Naturalnym jest, że ludzie młodzi wyjeżdżają na studia do oddalonych miast. Problemem jest jednak, iż po zakończeniu edukacji nie chcą wracać w rodzinne strony często osiedlając się blisko dużych aglomeracji. Osoby te są często kreatywne i przedsiębiorcze, jednak brakuje im kapitału do rozpoczęcia pracy na własny rachunek. Ponadto ci, którzy mieszkają na obszarze LGD nie mają chęci angażować się społecznie oraz integrować z lokalną społecznością. Kryteria wyboru operacji pozwolą na premiowanie tych osób podczas ubiegania się o wsparcie w ramach przedsiębiorczości. Ponadto działania miękkie zachęcą ich do wyjścia do społeczności.

Ostatnią grupą, dla której przewiduje się szczególne wsparcie są seniorzy. Na terenie LGD funkcjonują 3 Kluby Seniora i 1 Dzienny Dom Seniora. Jest to pomoc niedostateczna biorąc pod uwagę liczbę miejsc w stosunku do powiększającej się populacji osób w wieku 60+. Przewiduje się dla nich wsparcie w ramach inicjatyw miękkich, nakierowanych na włączenie społeczne.

V SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” jest możliwe m. in. dzięki realizacji idei podejścia zintegrowanego dla wszystkich planowanych działań oraz zasobów istniejących na obszarze działania LGD. Przejawem takiego podejścia jest przede wszystkim partycypacyjna metoda tworzenia LSR, dzięki której możliwe stało się opracowanie dokumentu ukazującego specyfikę obszaru, w tym określenie celów i przedsięwzięć, które wynikają ze zidentyfikowanych potrzeb i zdiagnozowanych problemów. Partycypacyjny model był realizowany poprzez spotkania konsultacyjne oraz badania ankietowe z mieszkańcami.

Zintegrowane podejście dla przedsięwzięć planowanych przez LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” dotyczyć będzie trzech aspektów:

- 1) bezpośrednich powiązań pomiędzy wyznaczonymi w trakcie tworzenia LSR celami i przedsięwzięciami;
- 2) bezpośrednich związków między podmiotami i aktorami lokalnymi uczestniczącymi w realizacji LSR;
- 3) wykorzystania charakterystycznych dla obszaru LGD zasobów lokalnych, w tym zasobów społecznych, dziedzictwa kulturowego itp.

Dodatkowo warto podkreślić, iż wytypowanie wyzwania rozwojowego stymuluje do integracji działań wokół realizacji projektów partnerskich oraz upowszechniania niestandardowego podejścia i nowatorskich pomysłów w rozwiązywaniu lokalnych problemów. Planowane do realizacji przedsięwzięcia wykorzystują walory obszaru objętego LSR. Niniejsza LSR jest spójna, komplementarna i synergiczna.

Spójność przejawia się w zgodności celów i przedsięwzięć z celami innych dokumentów planistycznych opracowywanych dla obszaru, który pokrywa się z obszarem LGD „Partnerstwo dla Rozwoju”. Szczegółowe powiązanie określają poniższe tabele powiązań celów i przedsięwzięć LSR z dokumentami planistycznymi.

Niniejsza LSR dzięki swojej konstrukcji i ogólnej idei łączenia różnych działań, celów i funduszy bardzo mocno wpływa na uzyskanie wartości dodanej. Można to łatwo zauważyć analizując poszczególne przedsięwzięcia. Rozwój lokalnej społeczności, na osiągnięcie którego są zorientowane przedsięwzięcia skupione wokół celu nr 2 wpływa wprost na osiągnięcie celu 1 a także 3. Osoby z dużymi kwalifikacjami są bardziej skłonne do pracy na własny rachunek a nie tak nie rozwija lokalnej gospodarki jak przedsiębiorczość mieszkańców danego obszaru. Ci mieszkańcy oraz ich firmy przynoszą większe korzyści pieniężne (podatkowe), z których samorząd może finansować rozwój infrastruktury wpływającej na poziom kultury, rekreacji, integracji i innych obszarów, co też zaplanowano w ramach celu 3. Dlatego też komplementarność i synergia na poziomie celów jak i przedsięwzięć ma niebagatelny wpływ na rozwój obszaru LGD. Podobnie jest w przypadku łączenia różnych funduszy czy też wykorzystanie różnych instrumentów finansowych do osiągnięcia jednego celu. Jest to spowodowane wielowymiarowością problemów, które chcemy rozwiązać dzięki wdrożeniu LSR. Poziom zainteresowania lokalną kulturą nie zostanie zmieniony jedynie dzięki budowie infrastruktury gdyż ona potrzebuje ludzi z niej korzystających. Podobnie, ludzie nie chcą się angażować nawet w najwspanialsze inicjatywy obywatelskie jeśli wiedzą, iż na danym obszarze nie ma odpowiedniej infrastruktury czy też zaplecza mogącego stanowić bazę dla ich rozwoju intelektualnego czy osobistego. Podobna sytuacja występuje w przypadku łączenia różnych grup interesariuszy. Działania władz samorządowych przynoszą najlepsze efekty w przypadku wykorzystania potencjału endogenicznego obszaru, zwłaszcza zasobów ludzkich. Mieszkańcy mogą wzmocnić działanie władz, jednakże musi to być podejście partycypacyjne, partnerskie. Analogicznie jest w przypadku sektora gospodarczego. Dlatego też ważnym jest aby te trzy sektory (publiczny, społeczny i gospodarczy) podczas procesu planowania swoich działań wzajemnie określiły, na ile dana inicjatywa ma szansę powodzenia w określonym otoczeniu. Sposób postępowania zaproponowany w strategii LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” uzmysławia wprost korzyści, jakie może przynieść dana metoda planowania i wdrażania rozwoju lokalnego. Sektor społeczny i gospodarczy powinien wskazywać władzy publicznej priorytety rozwojowe, samorząd natomiast ma na celu takie kształtowanie polityki, aby rozwój przebiegał w sposób zrównoważony i uwzględniający interesy wszystkich podmiotów w możliwie najszerszym stopniu. Ponadto podejście LEADER zdejmuje z przedstawicieli władz ograniczenie w postaci obszaru danej jednostki samorządowej. Włodarze gmin bardzo często mają ograniczony wpływ na obszar wykraczający poza granice administracyjne danej jednostki. Podejście zaproponowane w niniejszej strategii pozwala na możliwość planowania rozwoju w znacznie szerszej perspektywie, działania mogą się uzupełniać, jednocześnie każda z gmin może mieć swoją „specjalizację” komplementarną w stosunku do pozostałych zasobów Partnerów. Jednostka będąca ośrodkiem gospodarczym nie zawsze stanowi siłę wiodącą w przypadku zasobów ludzkich, które do rozwoju potrzebują nie tylko ośrodków edukacyjnych ale także kulturalnych czy rekreacyjnych itp. Podejście partnerskie pozwala więc na osiągnięcie wartości dodanej w postaci pełniejszego rozwoju danego obszaru w stosunku do planowania skupionego na małym wycinku określonego terytorium. Jednocześnie biorąc pod uwagę, iż inwestycje poczynione przez sektor publiczny są kapitałochłonne a budżet LSR jest ograniczony, zarówno dokumenty programowe, jak i w konsekwencji LSR zawężają dostęp jednostkom sektora publicznego do środków ograniczając je do 40% budżetu LSR w działaniach finansowanych przez PS WPR.

Zakresy wsparcia określone w LSR wynikają wprost z przyjętego modelu opracowania dokumentu. Podczas jego tworzenia wykorzystywano różnorodne techniki, w tym warsztaty i spotkania z przedstawicielami lokalnej społeczności czy też przedsiębiorców. Dzięki temu został wykształcony wachlarz działań mających największy wpływ na harmonijny rozwój wszystkich trzech sektorów. W taki sam sposób zostały określone metody wdrażania LSR. Mechanizm partycypacji pozwolił na dopasowanie sposobu wdrażania dokumentu w taki sposób, aby jego realizacja w okresie obowiązywania odznaczała się jak największą harmonią oraz jednakowym stopniem oddziaływania we wszystkich latach. Stymulowanie rozwoju powinno przebiegać

stopniowo, bez konieczności sztucznej realizacji wszystkich działań w stosunkowo małym zakresie czasowym, gdyż wdrażane projekty mogą być niedopracowane przez zbyt krótki czas na ich prawidłowe przygotowanie i przeprowadzenie. Ponadto sposób przygotowania projektów powinien również uwzględniać typy możliwych form pozyskiwania kapitału na ich realizację. W LSR uwzględniono wykorzystanie różnych funduszy i ich łączenie przy realizacji różnych inicjatyw. Realizacja inicjatyw o szerszym podejściu do danego problemu może powodować konieczność wykorzystania różnych form finansowania, które mogą później przynieść dodatkową wartość dodaną. Kolejnym zagadnieniem, które zostało określone i przepracowane w sposób partycypacyjny był wybór metod wdrażania operacji w ramach LSR. Mogą one być realizowane w trybie konkursowym lub grantowym gdyż taka metoda pozwala na wybór przez odpowiednie organy LGD najwartościowszych operacji mogących mieć największy wpływ na rozwój omawianego obszaru. Ponadto wdrażanie części LSR poprzez projekty grantowe daje możliwość realizacji projektów ukierunkowanych na zbliżone typy działań. Jest to również sposób na dostęp do środków, realizacji inicjatyw i ich rozliczenia w sposób najbliższy społeczności, na szczeblu, na którym funkcjonują.

Dokonując wyboru źródeł finansowania LSR wybrano obydwie możliwe fundusze, które dostępne są w województwie śląskim tj. EFRROW oraz EFS+. Fundusze te mogą być komplementarne i wzajemnie się uzupełniać, co stanowi kolejną wartość dodatnią. W każdym z nich wymagany jest wkład własny, zatem trzecim źródłem finansowania LSR są środki własne wnioskodawcy. Jednocześnie planując kompleksowe wsparcie i biorąc pod uwagę sugestie zgłaszane przez lokalną społeczność a także ich doprecyzowanie podczas kolejnych spotkań, w taki sposób opracowano cele i przedsięwzięcia, aby ich realizacja była możliwa także z innych funduszy. Dokonano rozeznania możliwości dodatkowego wsparcia. Źródła te wykazano w rozdziale IX Plan finansowy.

Zważając na powyższe zapisy można przyjąć, iż zaproponowany sposób wdrażania, uwzględniający ramy czasowe, dostępne fundusze czy też wskazujący możliwe metody realizacji danych działań wydaje się najwłaściwszym podejściem do modelowania rozwoju lokalnego.

Tabela 18. Zgodność LSR z celami określonymi w programach, z których finansowana będzie LSR

Dokumenty planistyczne/strategie	C. 1 Lokalna przedsiębiorczość sposobem zachowania bezpieczeństwa ekonomicznego mieszkańców	C. 2 Podnoszenie kompetencji i włączenie mieszkańców sposobem na wzmocnienie kapitału społecznego obszaru	C. 3 Nowoczesna, funkcjonalna i energooszczędna infrastruktura publiczna gwarantem właściwego rozwoju społeczności lokalnej
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027)	SO2 Zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności gospodarstw, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i długoterminowej, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację SO7 Przyciąganie i wspieranie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwienie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Brak finansowania w określonym zakresie	SO4 Przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, w tym poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych i zwiększenie sekwestracji węgla, a także promowanie zrównoważonej energii SO8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa
Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021 - 2027	Brak finansowania w określonym zakresie	RSO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; RSO4.2. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo	Brak finansowania w określonym zakresie

		<p>dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online</p> <p>ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej</p> <p>ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci</p> <p>RSO5.2. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p>	
--	--	---	--

Tabela 19. Zgodność celów LSR z celami strategii rozwoju województwa i regionalnymi strategiami/programami regionalnymi

Dokumenty planistyczne/strategie	C. 1 Lokalna przedsiębiorczość sposobem zachowania bezpieczeństwa ekonomicznego mieszkańców	C. 2 Podnoszenie kompetencji i włączenie mieszkańców sposobem na wzmocnienie kapitału społecznego obszaru	C. 3 Nowoczesna, funkcjonalna i energooszczędna infrastruktura publiczna gwarantem właściwego rozwoju społeczności lokalnej
<p>Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie</p>	<p>CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej Cel operacyjny: A.1. Konkurencyjna gospodarka Cel operacyjny: A.2. Innowacyjna gospodarka Cel operacyjny: A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość</p>	<p>CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca Cel operacyjny: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych. Cel operacyjny: B.2. Aktywny mieszkaniec Cel operacyjny: B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki</p>	<p>CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca Cel operacyjny: B.2. Aktywny mieszkaniec CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni Cel operacyjny: C.2. Efektywna infrastruktura Cel operacyjny: C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu</p>
<p>Strategia Terytorialna Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 - projekt</p>	<p>C3. Nowa gospodarka i rynek pracy C3.2. Rozwijająca się przedsiębiorczość lokalna wykorzystująca potencjały subregionu.</p>	<p>C1. Obszar wysokiej jakości życia i szans rozwoju C1.1. Powszechna dostępność do usług społecznych o wysokim standardzie. C1.3. Wysoka jakość oferty longlife learning wspierającej rozwój intelektualny i zawodowy oraz rozwój talentów mieszkańców.</p>	<p>C2. Zielona i odporna przestrzeń C2.4. Nasycenie w infrastrukturę tworzącą atrakcyjność oferty rekreacyjnej oraz zapewniającą zrównoważone korzystanie z walorów przyrodniczych. C4. Kapitał kulturowy o znaczeniu ponadregionalnym C4.1. Dziedzictwo kulturowe subregionu wykorzystywane do tworzenia oferty kreatywnego spędzania czasu wolnego C4.3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne kształtowane z wykorzystaniem walorów dziedzictwa kulturowego. C4.4. Atrakcyjna oferta kulturalna trafiająca do różnych grup mieszkańców. C4.5. Wysoki poziom świadomości mieszkańców na temat dziedzictwa kulturowego obszaru. C4.6. Zintegrowane społeczności lokalne odpowiedzialne za swoje miejsce zamieszkania.</p>

Tabela 20. Określenie przedsięwzięć LSR, które są zgodne ze strategią rozwoju województwa i regionalnymi strategiami/programami regionalnymi, na obszarze których ma być wdrażana dana LSR, wskazanie komplementarności i synergii przedsięwzięć

Dokumenty planistyczne/strategie	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie	Strategia Terytorialna Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 - projekt
<p>P.1.1. Samorealizacja mieszkańców poprzez tworzenie mikroprzedsiębiorstw P.1.2. Różnicowanie dotychczas prowadzonej działalności gospodarczej</p>	<p>Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu (A.1. Konkurencyjna gospodarka) Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym start-upów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych (A.2. Innowacyjna gospodarka) Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych (A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość) Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne (A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość)</p>	<p>K.54. Działania pobudzające przedsiębiorczość mieszkańców i wspierające zakładanie nowych firm. K.56. Wspieranie rozwoju działalności gospodarczych w otoczeniu rolnictwa oraz działalności powiązanych z rolnictwem (w tym agroturystyka).</p>
<p>P.2.1. Poprawa dostępności do edukacji pozaszkolnej dzieci i młodzieży</p>	<p>Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy (B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki)</p>	<p>K.11. Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i zajęć wyrównawczych zapewniających wykorzystanie i rozwijanie potencjału młodzieży.</p>
<p>P.2.2. Podnoszenie kompetencji poprzez kształcenie ustawiczne dorosłych mieszkańców</p>	<p>Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie (B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki)</p>	<p>K.12. Działania edukacyjne na rzecz budowania kompetencji cywilizacyjnych mieszkańców w różnym wieku, w tym realizowane w partnerstwie (m. in. podmiotów edukacyjnych, kulturalnych, biznesu, organizacji pozarządowych, parafii itp.).</p>

		K.13. Poszerzanie oferty rozwijającej zainteresowania i talenty artystyczne i sportowe mieszkańców w różnym wieku.
P.2.3. Budowanie kapitału społecznego poprzez realizację oddolnych inicjatyw	<p>Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami oraz wykluczonych społecznie (B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych)</p> <p>Rozwój sektora srebrnej gospodarki oraz rozwój, integracja i koordynacja usług wspierających funkcjonowanie osób niesamodzielnych (B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych)</p> <p>Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców (B.2. Aktywny mieszkaniac)</p>	<p>K.2. Rozwój oferty usług i udogodnień wspierających funkcjonowanie rodzin.</p> <p>K.3. Rozwój oferty usług opiekuńczych dla seniorów.</p> <p>K.4. Działania mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu.</p> <p>K.5. Działania włączające sektor pozarządowy i biznes w uzupełnianie oferty usług społecznych.</p>
P.3.1. Rozwój i poprawa ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, w tym przedsięwzięcia prośrodowiskowe i na rzecz zachowania dziedzictwa lokalnego	<p>Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców (B.2. Aktywny mieszkaniac)</p> <p>Poprawa powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego (C.2. Efektywna infrastruktura)</p> <p>Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE (C.2. Efektywna infrastruktura)</p> <p>Adaptacja terenów miejskich i wiejskich do zmian klimatu, w tym wsparcie opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zintegrowanych miejskich ekosystemów (C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu)</p>	<p>K.43. Rozwój systemu ścieżek rowerowych i spacerowych oraz innych rodzajów rekreacyjnej i turystycznej infrastruktury liniowej (np. trasy konne , trasy narciarskie i inne).</p> <p>K.44. Rozwój infrastruktury zapewniającej bezpieczne i ekologicznie odpowiedzialne zachowania turystów (np. miejsca piknikowe, kosze na śmieci, monitoring itp.)</p> <p>K.70. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjnej.</p> <p>K.76. Aktywności kulturalne ożywiające przestrzeń publiczną.</p> <p>K.77. Renowacja i rewitalizacja obiektów symbolicznych i zabytkowych.</p> <p>K.78. Eksponowanie walorów przestrzeni kulturowej – informacja, inwestycje, poprawa zagospodarowania przestrzennego.</p>

	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej (C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu)	
--	---	--

VI CELE I WSKAŹNIKI

Wszystkie cele i kierunki oddziaływania LSR powstały w oparciu o diagnozę obszaru i konsultacje społeczne. Jednakże LSR nie rozwiąże wszystkich problemów, z którymi mierzą się mieszkańcy i lokalne samorządy. Niektóre kwestie wykraczają poza zasięg oddziaływania lub realizacji podejścia lokalnego. Uczestnicy konsultacji społecznych dokonali wyboru i skoncentrowali się na tych celach i działaniach, które przynoszą wartość dodaną obszarowi LGD i mają największe szanse na przyczynienie się do osiągnięcia oczekiwanych zmian.

Cele LSR zostały opracowane przy współudziale lokalnej społeczności. Zarówno cele jak i przedsięwzięcia zdefiniowano biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonej diagnozy obszaru, analizę SWOT a także informacje o problemach i potrzebach mieszkańców wskazane podczas spotkań konsultacyjnych. Zebrany w trybie konsultacji społecznych materiał skonfrontowano z diagnozą obszaru oraz przeprowadzoną analizą SWOT. Odrzucono problemy marginalne, które nie dotyczyły znacznej części lokalnej społeczności. Odrzucono także problemy, których rozwiązanie jest niemożliwe poprzez wdrażanie LSR. Na tej podstawie określono cele (dalej: C) i przedsięwzięcia (dalej: P), po czym ponownie poddano konsultacji przedstawicielom społeczności obszaru planowanego do objęcia LSR. Jednocześnie określono wskaźniki pomiaru ich realizacji.

C1 Korzystny klimat dla rozwoju przedsiębiorczości - tworzenie warunków do poprawy konkurencyjności lokalnych producentów i usługodawców – zakłada wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki. Wyniki przeprowadzonej diagnozy oraz konsultacji społecznych pokazują, iż najistotniejsza dla mieszkańców obszaru LSR wydaje się rozwój przedsiębiorczości na obszarze tj. pomoc zarówno w tworzeniu nowych mikroprzedsiębiorstw, jak i rozwój i poprawa konkurencyjności istniejących już firm. Zatem istotne jest podejmowanie działań wspierających rozwój przedsiębiorczości. Wzrost konkurencyjności działających przedsiębiorstw oraz tworzenie nowych przyczyni się do zwiększenia niezależności mieszkańców poprzez prowadzenie własnych firm. Ponadto może się także przyczynić do tworzenia nowych miejsc pracy. Szczególny nacisk położono tutaj na pomoc osobom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji. Miernikiem realizacji celu będzie liczba wspartych przedsiębiorstw oraz liczba powstałych dzięki wsparciu w ramach LSR.

W ramach C2 planuje się wzmocnienie kapitału społecznego poprzez działania edukacyjne i społeczne. Owo wzmocnienie nastąpi w wyniku realizacji trzech przedsięwzięć skupiających się na poszerzeniu oferty pozaszkolnych form edukacji dzieci i młodzieży obszaru, zwiększeniu dostępu do oferty edukacyjnej dla dorosłych a także ogólnym rozwoju lokalnej społeczności dzięki wsparciu inicjatyw oddolnych. Działania te niwelują różnicę, jaką odczuwają mieszkańcy wsi względem mieszkańców dużych miast. Wyrównują się tutaj szanse dzieci, młodzieży i dorosłych dotyczących kwestii edukacyjnych i społecznych. Przyjęte działania adekwatne są do oczekiwań mieszkańców obszaru LGD, placówek edukacyjnych i kulturalnych oraz organizacji pozarządowych, zgłaszanych podczas konsultacji w ramach diagnozy obszaru. Miernikiem realizacji będzie ilość inicjatyw edukacyjnych i społecznych realizowana w ww. zakresach. Będzie to także realizacja inicjatyw na rzecz lokalnego środowiska młodzieżowego, w tym integrujących i animujących.

Nazwa Celu FE SL 2021-2027	Nazwa przedsięwzięcia z LSR	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
Cel (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i	P.2.1. Poprawa dostępności do edukacji pozaszkolnej dzieci i młodzieży	Liczba wspieranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, Liczba ludności objętej projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	Liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych o charakterze edukacyjnym

dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+)			
Cel (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)	P.2.2. Podnoszenie kompetencji poprzez kształcenie ustawiczne dorosłych mieszkańców	Liczba wspieranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, Liczba ludności objętej projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	Liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych o charakterze edukacyjnym
Cel (l) Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+)	P.2.3. Budowanie kapitału społecznego poprzez realizację oddolnych inicjatyw	Liczba wspieranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, Liczba ludności objętej projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	Liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych o charakterze integracyjnym

Ostatnim obszarem wymagającym interwencji wskazanych w ramach diagnozy i konsultacji społecznych jest rozwój nowoczesnej, funkcjonalnej i energooszczędnej infrastruktury publicznej, co daje gwarancję właściwego rozwoju społeczności lokalnej – C3. Działanie skierowane jest do jednostek samorządu terytorialnego w ramach P3.1, gdzie wsparcie przewidziano do rozwoju i poprawy ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, w tym przedsięwzięć prośrodowiskowych i na rzecz zachowania dziedzictwa lokalnego. Poziom realizacji celu będzie mierzony liczbą nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury publicznej

Dla każdego przedsięwzięcia określono wskaźniki produktu, dla celów szczegółowych wskaźniki rezultatu a także wskazano źródło ich pomiaru.

Niniejsza Strategia jest strategią wielofunduszową – źródłem finansowania przedsięwzięć w ramach celu 1 i 3 będzie Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich zaś dla celu 2 Europejski Fundusz Społeczny+.

Szczegółowe określenie celów oraz przedsięwzięć a także wskaźników produktu i rezultatu wraz ze wskazaniem ich wartości planowanych do osiągnięcia na koniec wdrażania LSR przedstawi załącznik nr 1 do LSR.

Pomiar realizacji celów oraz osiągania wartości poszczególnych wskaźników odbywał się będzie za pomocą prowadzonego monitoringu oraz ewaluacji, które szerzej opisano w rozdziale X.

Na skutek zrealizowania celów ogólnych oraz odnoszących się do nich celów szczegółowych i przedsięwzięć a także osiągnięcia wyznaczonych wartości wskaźników nastąpi zniwelowanie problemów zidentyfikowanych na początkowym etapie prac nad LSR.

Określono także harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników. Został on ujęty w zał. nr 2 do LSR to jest Plan działania. Tabela celów, przedsięwzięć i wskaźników znajduje się w zał. nr 1.

VII SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

Celem opisanych niżej procedur jest ustanowienie zasad dotyczących procesu wyboru operacji indywidualnych oraz operacji na realizację grantu. Poniższe procedury opisują m.in. zasady ogłaszania naboru, składania wniosków do LGD, oceny formalnej i merytorycznej, protestu, a w konkursie grantowym dodatkowo podpisywania umów, realizacji, monitoringu i kontroli. Sposób powstawania poszczególnych procedur:

- doświadczenie własne LGD z poprzedniego okresu programowania: wybór najsprawniejszych metod z poprzedniego okresu oraz eliminacja najsłabszych metod
- uaktualnienie procedur na podstawie aktualnych analiz
- dopasowanie tworzonych procedur do aktualnie wyznaczonych celów i przedsięwzięć
- tworzenie procedur na podstawie minimalnych wytycznych określonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W ramach procesu wdrażania LSR na lata 2021-2027 LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” zaplanowało realizację następujące typy operacji:

- 1) Operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przedkładanych do weryfikacji do Samorządu Województwa
- 2) Projekty grantowe – których Beneficjent będący LGD udziela innym podmiotą wybranym przez LGD, zwanym dalej „grantobiorcami”, grantów będących środkami finansowymi programu powierzonymi przez LGD grantobiorcą na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji.

Dla każdego typu operacji stworzone zostaną oddzielną procedurę wyboru i oceny operacji. Obie procedury stanowiąc będą załączniki do LSR i Umowy Ramowej na realizację. W związku z tym w rozdziale wskazano tylko ich główne punkty.

Procedura wyboru i oceny projektów indywidualnych składa się:

- I. Informacje ogólne
- II. Zasady ogłaszania naboru
- III. Zasady przeprowadzania naboru i składania wniosków
- IV. Ocena i wybór operacji
- V. Protest
- VI. Przekazanie dokumentacji do SW

Procedura wyboru i oceny projektów grantowych jest dużo szersza z uwagi na fakt, że LGD koordynuje cały proces życia projektów. Procedura ta składa się z:

1. Zasady ogólne i cele konkursu
2. Beneficjanci pomocy
3. Zakres realizacji operacji
4. Wysokość pomocy
5. Koszty kwalifikowalne
6. Ogłoszenie o naborze wniosków
7. Złożenie wniosku o przyznanie pomocy, liczba składanych wniosków
8. Wybór operacji
9. Odwołanie

10.Przekazanie dokumentacji do Samorządu Województwa

11.Umowa

12.Realizacja grantu, monitoring i kontrola

13.Rozliczenie grantu

W przygotowanie procedury zostaną włączeni również pracownicy biura, przedstawiciele Zarządu i Rady oraz poszczególnych gmin członkowskich.

Sposób powstawania poszczególnych kryteriów:

- doświadczenie własne LGD z poprzedniego okresu programowania: wybór najsprawniejszych metod z poprzedniego okresu oraz eliminacja najsłabszych metod
- uaktualnienie procedur na podstawie aktualnych analiz
- dopasowanie tworzonych procedur do aktualnie wyznaczonych celów i przedsięwzięć
- tworzenie procedur na podstawie minimalnych wytycznych określonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Do sformułowania kryteriów oceny wykorzystano informacje pozyskane poprzez partycypacyjne metody na etapie opracowywania LSR – w szczególności wykorzystano wskazania respondentów ankiet oraz uczestników spotkań konsultacyjnych odnośnie preferowanych typów operacji i rodzajów przedsięwzięć uważanych za niewystarczające na omawianym obszarze. Kolejnym źródłem inspiracji do sformułowanych kryteriów była diagnoza obszaru, zdefiniowanie głównych problemów i określenie grup docelowych, w tym osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Opracowane kryteria są powiązane z celami i grupami docelowymi, do których jest kierowane wsparcie, w zależności od rodzaju beneficjenta, z uwzględnieniem wyników diagnozy i analizy SWOT. Ponadto zgodnie z postanowieniami regulaminu Rady prawo występowania z inicjatywą w sprawie zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji do finansowania posiada Rada. Sposób uregulowania tej sprawy wynikał z uznania, że Rada jest organem, który ma największą i stale aktualizowaną wiedzę o wnioskach składanych za pośrednictwem Stowarzyszenia. Dokonując oceny wniosków Rada na bieżąco weryfikuje adekwatność przyjętych kryteriów oraz ich skuteczność jako instrumentu pozwalającego wybrać operacje najlepiej przyczyniające się do rozwoju obszaru i osiągnięcia celów Lokalnej Strategii Rozwoju. Rada ma także stały kontakt z wnioskodawcami i z tego powodu ma dobre rozeznanie odnośnie opinii różnych środowisk lokalnych na temat stosowanych kryteriów wyboru operacji. Jeżeli Rada uzna, że przyjęte przez LGD kryteria wyboru operacji nie spełniają oczekiwań ponieważ np. widoczny jest brak zainteresowania konkursami to należy je zmodyfikować, zgłasza stosowny wniosek do Zarządu. Wniosek powinien zawierać propozycję nowych kryteriów wyboru operacji oraz uzasadnienie proponowanych zmian. Po otrzymaniu wniosku Zarząd ogłasza konsultacje społeczne dot. nowych kryteriów. Po czym jest zobowiązany przygotować projekt uchwały wraz z jej uzasadnieniem i zwołać Walne Zebranie Członków, które po przedstawieniu sprawy i dyskusji przeprowadza głosowanie nad wniesioną uchwałą.

W ramach lokalnych kryteriów wyboru, które na pewno pojawią się w karcie oceny operacji indywidualnych i grantowy będą rekomendowane:

Innowacja – wg definicji - jest to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszanego procesu, nowej metody marketingu lub nowej metody organizacji w zakresie praktyk biznesowych, organizacji miejsca pracy bądź relacji ze środowiskiem zewnętrznym.

W ramach tworzenia przedsięwzięć w LSR bardzo mocno brano pod uwagę konieczność wprowadzania innowacyjnych rozwiązań, mających na celu pobudzić rozwój poprzez m.in. powiązanie w nową jakość posiadanych zasobów, a także przeniesienie na teren działania LGD tzw. dobrych praktyk sprawdzonych na innym terenie, a będących pewnym novum.

W ramach innowacyjności premiowane będą głównie operacje innowacyjne lokalnie w Celu 1 (tj. innowacyjne dla obszaru LGD lub dla obszaru Gminy członkowskiej, na terenie której ta innowacja jest wprowadzana). LGD posiada wiedzę oraz zestawienia i dokumentację projektów realizowanych w poprzednich okresach programowania. Dlatego każdorazowo przy każdej ocenie projektów biuro LGD przygotowuje informację na podstawie danych archiwalnych, czy dana operacja lub o podobnym charakterze była już realizowana czy nie. Dane te będą materiałami pomocniczymi dla członków Rady Programowej oceniających projekty w danym naborze. LGD będzie prowadziła działania animacyjne do wdrażania innowacji. Będą to następujące działania:

przekazywanie dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji w zakresie przedsiębiorczości, zachęcanie podczas konsultacji oraz spotkań informacyjnych do wdrażania innowacji w ramach poszczególnych projektów.

Drugim kryterium przewidzianym do promowania w ocenie będzie premiowanie osób w niekorzystnej sytuacji tj: kobiet, migrantów, osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów, osób poszukujących pracy, seniorów, osób młodych do 25 roku życia, co wynika z diagnozy obszaru i dokumentów PSWPR.

W ramach celu 2 realizowane będą projekty grantowe finansowane z EFS+ w ramach FE SL 2021-2027. Zarówno kryteria wyboru, jak i procedury, będą zbieżne z zasadami Programu. Projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ oraz promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

Wyżej opisane zasady są zgodne z art. ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tzw. ustawy wdrożeniowej) w zakresie podejmowanych działań – tj. projektów grantowych finansowanych z EFS+ oraz z art. 17 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

VIII PLAN DZIAŁANIA

Realizacja działań w ramach LSR, została zaplanowana w kontekście 2 funduszy a każdy z nich w kontekście 2 kluczowych etapów wdrażania Strategii. Każdy z tych etapów dla każdego funduszu rozpoczyna się od podpisania umowy o warunkach i sposobie realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, której podpisanie przewiduje się na I kwartał 2024 r.

W ramach operacji finansowanych z EFRROW w ramach PS WPR pierwszy etap kończy się 30 czerwca 2026 r. Jest to tzw. pierwszy kamień milowy, w którym środki powinny zostać zakontraktowane w wys. min. 40%. Drugi etap przypada na okres od lipca 2026 r. do 31 grudnia 2027 r. Przy osiągnięciu drugiego kamienia milowego kontrakcja powinna osiągnąć min. 80%. Pierwsze nabory w ramach PS WPR planuje się ogłosić w I półroczu 2025 r. Będą to nabory w ramach Celu 1 tj. w zakresie przedsiębiorczości (połowa przewidzianych na ten cel środków) oraz w zakresie infrastruktury w ramach Celu 3 (również co najmniej połowa środków). W II półroczu 2025 r. zaplanowano ogłoszenie pozostałych naborów w ramach Celu 3 tj. na operacje związane z włączeniem społecznym. Środki te powinny zostać zakontraktowane do 30 czerwca 2026 r. Natomiast zakończenie realizacji operacji w ramach tych umów i tym samym osiągnięcie zakładanych wskaźników przewiduje się na rok 2026 i 2027. W drugim kamieniu milowym powinny zostać zakontraktowane środki z naborów z II półroczu 2025 r. a ich zakończenie i osiągnięcie wskaźników nastąpi w roku 2026 i 2027. W ten sposób zminimalizowane zostanie ryzyko związane z osiąganiem przyjętych wskaźników, które są miarą sukcesu wdrażania LSR. Kolejne nabory dla pozostałych kwot w ramach Celu 1 i 3 przewiduje się przeprowadzić na przełomie roku 2026 i 2027. Ich realizację oraz osiągnięcie wskaźników z kolei przewiduje się na lata 2028 i 2029.

W ramach operacji finansowanych z EFS+ w ramach FE SL pierwszy etap kończy się 31 grudnia 2026 r. Do tego czasu środki te powinny zostać zakontraktowane gdyż w pierwszej kolejności przewiduje się zakontraktowanie środków w ramach Celu 2, który będzie realizowany ze środków EFS+. Wynika to z planowanego harmonogramu ogłaszania konkursów dla projektów finansowanych z EFS+ w ramach FE SL 2021-2027. Podpisanie umowy z LGD z ION planuje się na I-II kwartał 2025. Następnie w I lub II kwartale 2025 r. planuje się wybór grantobiorców i podpisanie umów do realizacji zadań w ramach EFS+. Zakończenie realizacji tych projektów przewiduje się na grudzień 2026 r. (ok. 50%) tj. pierwszy kamień milowy oraz grudzień 2028 r. – drugi kamień milowy.

Harmonogram osiągania poszczególnych celów i wskaźników określono w załączniku nr 2 do niniejszej Strategii tj. Plan działania. Stanowi on wyznacznik planowania konkursów w ramach realizacji Strategii – zakłada się przeprowadzanie konkursów w terminach gwarantujących osiągnięcie przyjętych w Planie działania wskaźników.

IX PLAN FINANSOWY LSR

Realizacja działań w ramach LSR, została

LSR będzie opierała się na środkach z dwóch funduszy: Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PS WPR oraz Europejski Fundusz Społeczny + w ramach FE SL. W budżecie LSR zobrazowane jest to następującymi kwotami:

- Wdrażanie LSR w ramach PS WPR: 1 250 000,00 EURO, w tym wkład krajowy.
- Wdrażanie LSR w ramach EFS+: 458 444,00 EURO (85%) – środki te zostaną uzupełnione o kwotę wkładu krajowego

Są to bezpośrednie źródła finansowania Strategii, które wskazano w budżecie. Trzecim źródłem jest wkład własny Beneficjentów, który różni się w zależności od typu projektu i rodzaju wnioskodawcy. Z tych źródeł finansowane będą projekty realizowane w ramach konkursów i projektów grantowych. Ponadto przewidziano wsparcie w kwocie 312 500,00 EURO w ramach PS WPR, z którego finansowanie będzie zarządzanie LSR.

Jednakże przedsięwzięcia wynikające z LSR mogą być również finansowane z innych źródeł. Należą do nich m.in.:

- Projekty finansowane ze środków dedykowanych mieszkańcom obszarów objętych lokalną strategią rozwoju w ramach instrumenty RLKS – finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach FE SL 2021-2027. Będą to działania skoncentrowane na wspieraniu efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych – w budynkach użyteczności publicznej.
- Projekty finansowane z EFS+ w ramach FE SL 2021-2027, gdzie pośród potencjalnych beneficjentów znajdują się Lokalne Grupy Działania.
- Projekty finansowane ze środków EFRR w ramach komponentu transgranicznego – Program INTERREG Czecho – Polska. Z racji położenia LGD na obszarze Euroregionu Silesia, LGD może aplikować o środki na realizację przedsięwzięć finansowanych z ww. źródła. Przedsięwzięcia takie będą zbieżne z Celem 2, przedsięwzięciem 2.3. nakierowane na budowę kapitału społecznego i aktywizację społeczności wynikającą z inicjatyw oddolnych.
- Projekty z innych źródeł dedykowane NGO, w których LGD nie są wykluczone. Mogą to być np.: Program Wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+”, gdzie możliwe jest wsparcie osób określonych w niniejszej LSR jako znajdujących się w niekorzystnej sytuacji tj. seniorzy.

Poniżej przedstawiono powiązanie ww. źródeł finansowania z poszczególnymi celami i przedsięwzięciami:

C1. P.1.1. finansowany będzie z PS WPR w wysokości do 65%, pozostała kwota stanowić będzie wkład własny Wnioskodawcy. W ramach operacji polegającej na podejmowaniu działalności gospodarczej, przewidziano wsparcie w wysokości **do 84 000 PLN**, co pozwala na dofinansowanie 16 operacji. Operacje w ramach niniejszego przedsięwzięcia będą także kierowane do osób w niekorzystnej sytuacji.

C1. P.1.2. finansowany będzie z PS WPR w wysokości do 65%, pozostała kwota stanowić będzie wkład własny Wnioskodawcy. W ramach operacji polegającej na rozwoju działalności gospodarczej, przewidziano wsparcie w **wysokości do 168 000 PLN**, co pozwala na dofinansowanie 10 operacji.

C2. P.2.1., P.2.2. oraz P.2.3 finansowany będzie z FE SL w wysokości do **100 % zgodnie z opublikowanym regulaminem danego naboru. W przypadku gdy intensywność pomocy wyniesie mniej niż 100 % pozostała kwota stanowić będzie wkład własny Wnioskodawcy.** Przedsięwzięcia te realizowane będą w ramach projektów grantowych. W ramach P.2.1 przewiduje się realizację jednego projektu grantowego, który będzie zawierał realizację 9 grantów – inicjatyw, każdy do max. **83 000 PLN**. W ramach P.2.2. przewiduje się realizację jednego projektu grantowego, który będzie zawierał realizację 7 grantów – inicjatyw, każdy do max. **83 000 PLN**. W ramach P.2.3 przewiduje się realizację jednego projektu grantowego, który będzie zawierał realizację 9 grantów – inicjatyw, każdy do max. **83 000 PLN**. Operacje w ramach niniejszego celu będą także kierowane do osób w niekorzystnej sytuacji.

C3. P.3.1. finansowany będzie z PS WPR w wysokości – dla jednostek sektora finansów publicznych do 75%, pozostała kwota stanowić będzie wkład własny Wnioskodawcy, dla innych podmiotów (NGO) do 100% - poziom dofinansowania określony zostanie każdorazowo w regulaminie naboru.

Ponadto potencjalnym źródłem finansowania C3 jest również Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji w ramach programu FE SL 2021-2027. Dla obszaru LGD „Partnerstwo dla Rozwoju” przewiduje się środki na działanie 02.01 Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz 10.06 Rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii

X MONITORING I EWALUACJA

Niezbędnym elementem skutecznego wdrażania LSR jest prowadzenie działań monitoringowych i ewaluacyjnych. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących Strategii pozwala na bieżące korekty działań podmiotów odpowiedzialnych za jej wdrażanie w razie wystąpienia ewentualnych nieprawidłowości lub przeszkód.

Metodyczne dążenia do realizacji celów podlegać muszą ocenie skuteczności, by w razie wykrycia nieprawidłowości możliwe było dokonywanie korekt działań na etapie wdrażania. Konieczne jest zatem stworzenie pełnego systemu obejmującego:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Lokalna Strategia Rozwoju stanowi swoisty rodzaj dokumentu, w oparciu o który możliwe staje się wdrażanie interwencji, mającej na celu spowodowanie pozytywnej zmiany społeczno – ekonomicznej w obszarze uznanym za problemowy. Aby pożądana zmiana mogła zaistnieć niezbędne jest bieżące monitorowanie oraz ewaluacja, które nie tylko zwiększają zasób wiedzy teoretycznej, ale przede wszystkim wpływają na poprawę jakości wdrażanej interwencji. W związku ze stworzeniem i realizacją LSR na lata 2021 – 2027 nie zakłada się przeprowadzania badania ewaluacyjnego przed realizacją Strategii i monitorowaniem zdarzeń. Szerokie konsultacje społeczne poprzedzające opracowanie LSR w sposób wystarczający oceniły założenia Strategii. Umożliwiły również optymalny wybór celów i przedsięwzięć w oparciu o dokonaną analizę istniejących uwarunkowań i zasobów znajdujących się w obszarze działania LGD.

W celu określenia długotrwałych efektów LSR, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy, zakłada się przeprowadzenie ewaluacji ex-post. Ten rodzaj badania pełni funkcję rozliczeniową (egzekwowanie odpowiedzialności) – zdaje relację z tego, czy założone cele interwencji zostały osiągnięte oraz czy proces ich realizacji był efektywny. Ponieważ podejmowane interwencje są realizowane z wykorzystaniem środków publicznych, ewaluacja ex-post ma znaczenie we wzmacnianiu odpowiedzialności za sposób ich wydatkowania. Z drugiej strony, ewaluacja ex-post pełni także funkcję formatywną – uzyskane wyniki mogą posłużyć do uskutecznienia i usprawnienia planowanych w przyszłości interwencji.

Ten rodzaj ewaluacji jest społeczno – ekonomicznym badaniem oceniającym znaczenie przeprowadzonej interwencji w zakresie realizacji potrzeb, na które miała odpowiadać, jak również oceniającym jej niezamierzone efekty. Ten rodzaj badania przeprowadzony zostanie po zakończeniu realizacji LSR. W odniesieniu do praktyk przyjętych w Unii Europejskiej ewaluacja ex-post będzie realizowana nie później niż trzy lata po zakończeniu działań .

W planowanym badaniu ewaluacyjnym uwzględnione zostaną realne efekty wprowadzonych interwencji. Poprzez porównanie tego, co powinno zostać osiągnięte dzięki określonym działaniom z tym, co faktycznie osiągnięto, możliwa będzie odpowiedź na pytanie: czy cele interwencji zostały zrealizowane, a jeżeli tak, to w jakim stopniu.

Ocena LSR w ramach ewaluacji przeprowadzona zostanie w oparciu o następujące kryteria:

- trafność – ocena adekwatności planowanych celów zawartych w Strategii oraz metod jej wdrażania do problemów i wyzwań społeczno – ekonomicznych, które zostały zidentyfikowane w diagnozie;
- skuteczność – ocena stopnia realizacji zakładanych celów, skuteczności użytych metod, instytucji oraz wpływu czynników zewnętrznych na ostateczne efekty;
- efektywność – ocena relacji pomiędzy nakładami, kosztami, zasobami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi) a osiągniętymi efektami;
- użyteczność – ocena całości rzeczywistych efektów wywołanych przez realizację Strategii (zarówno planowanych, jak i nieplanowanych – tzw. ubocznych) w odniesieniu do wyzwań społeczno - ekonomicznych;
- trwałość – ocena ciągłości efektów realizacji Strategii w perspektywie średnio i długookresowej .

Ewaluacja ex-post, zgodnie z założeniem, skoncentrowana będzie na ocenie efektów zrealizowanej Strategii. Ewaluacja zweryfikuje niejako optymistyczną teorię zmiany, która została określona w dokumencie programowym – LSR. Zakłada się, że poprzez przeprowadzenie badania ewaluacyjnego, możliwe będzie dokonanie oceny:

- stopnia realizacji LSR do zakładanych wskaźników oraz prawidłowości realizacji LSR;
- przyjętych wskaźników zawartych w LSR w odniesieniu do celów i przedsięwzięć;
- zakresu osiągniętych celów ogólnych i szczegółowych;
- postępu we wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć w nawiązaniu do projektów, które: są w trakcie weryfikacji, są w trakcie realizacji (mają podpisane umowy) oraz są zakończone (otrzymały refundację);
- działań podjętych przez LGD w zakresie zagwarantowania jakości i efektywności wdrażania LSR;
- wytycznych dotyczących aktualizacji oraz ewentualnych zmian w LSR, ze szczególnym uwzględnieniem wskaźników realizacji LSR oraz kryteriów wyboru.

W zakresie realizowanego badania wykorzystane zostaną metody ilościowe i jakościowe, służące określeniu wpływu interwencji na obserwowane zmiany społeczno – gospodarcze.

Przeprowadzenie badania ewaluacyjnego ex-post zlecone zostanie podmiotowi zewnętrznemu, przy ścisłej współpracy z LGD. Ewaluacja zewnętrzna zapewni wysoki poziom obiektywności wyników oraz umożliwi wykorzystanie specjalistycznej wiedzy, jaką dysponują eksperci zewnętrzni. Ponadto, pracownicy Biura LGD będą odpowiedzialni za przekazywanie informacji potrzebnych do sporządzenia ewaluacji oraz stały monitoring i współpracę z ekspertami zewnętrznymi.

Lokalna Strategia Rozwoju, od początku wdrażania, aż do zakończenia poddana będzie również stałemu monitoringowi. Należy przez to rozumieć proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie rzeczowym i finansowym. Poprzez monitoring możliwe będzie uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej Strategii oraz dokonanie oceny zgodności realizacji projektów z założonymi wcześniej celami. Proces monitoringu przebiegać będzie dwutorowo. Z jednej strony obejmować będzie postęp rzeczowej realizacji LSR:

- analiza stopnia osiągnięcia mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów;
- monitoring operacyjny – bezpośrednie rozmowy z beneficjentami, wizytacja na miejscu realizacji projektu;
- angażowanie społeczności lokalnej w proces – konsultacje społeczne, badania ankietowe.

Z drugiej strony monitoring obejmie kwestie finansowe – sposób wydatkowania środków na poszczególne projekty i działania LGD.

System monitoringu oparty będzie na następujących zasadach:

- zasada wiarygodności - informacje będą wiarygodne i oparte na niepodważalnych danych, by tym samym wyeliminować ryzyko podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- zasada aktualności – informacje będą gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwi podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt
- w momencie aktualizacji Strategii;
- zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone będzie w oparciu o analizę wskaźników porównawczych, co umożliwi prowadzenie obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów;
- zasada koncentracji na punktach strategicznych - monitorowanie skupione będzie przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyłeń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń Strategii lub ich zatrzymanie;
- zasada realizmu – monitoring będzie zgodny z realiami realizowanych działań;
- zasada koordynacji informacji – monitorowanie prowadzone będzie w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie zakłócało realizacji podejmowanych działań; informacje płynące
- z prowadzonego monitoringu docierać będą do wszystkich zainteresowanych, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;
- zasada elastyczności - proces monitorowania będzie bardzo elastyczny, zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany.

Monitoring prowadzony będzie na bieżąco przez pracowników LGD. Sprawozdania przedstawiane będą cyklicznie, przynajmniej 1 razy w roku (okres badany: rok), Zarządowi który w przypadku stwierdzenia ewentualnych trudności w realizacji Strategii,

występować będzie z wnioskami o aktualizację LSR do Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia. Monitoringowi poddane zostaną m.in.:

- harmonogram ogłaszanych konkursów;
- stopień realizacji poszczególnych celów;
- stopień realizacji wskaźników;
- stopień wykorzystania budżetu;

Wnioski z analiz będą wykorzystywane w bieżącej pracy LGD i jej organów oraz w procesie aktualizacji LSR. Procedury dotyczące monitoringu oraz ewaluacji zawarto w Załączniku nr 2 do niniejszej Strategii.

XI WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021),
- 2) Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nt. Podejścia Leader i RLKS, październik 2022 r.,
- 3) Raport Polska 2030,
- 4) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- 5) Strategia Terytorialna Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 – projekt,
- 6) Strategia Euroregionu Silesia,
- 7) Strategia Powiatu Raciborskiego,
- 8) strategie gmin członkowskich,
- 9) Projekt wytycznych szczegółowych w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach PS WPR na lata 2023-2027 – komponent Wdrażanie i Zarządzanie,
- 10) Program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027,
- 11) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- 12) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030.

XII ZAŁĄCZNIKI

Zał. nr 1 Cele i przedsięwzięcia

Zał. nr 2 Plan działania

Zał. nr 3 Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia

Zał. nr 4 Plan wykorzystania budżetu LSR – wykazujący wykorzystanie zakontraktowanych środków w podziale na poszczególne fundusze i lata

Załącznik nr 1 Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C. 1 Lokalna przedsiębiorczość sposobem zachowania bezpieczeństwa ekonomicznego mieszkańców	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp..)
320 000,00	P.1.1. Samorealizacja mieszkańców poprzez tworzenie mikroprzedsiębiorstw	osoby fizyczne, w tym osoby w niekorzystnej sytuacji	konkurs - PS WPR
400 000,00	P.1.2. Różnicowanie dotychczas prowadzonej działalności gospodarczej	przedsiębiorcy, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz osoby prawne	konkurs - PS WPR
Budżet (w EUR)*	Przedsięwzięcia w ramach C. 2 Podnoszenie kompetencji i włączenie mieszkańców sposobem na wzmocnienie kapitału społecznego obszaru	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp..)
155 810,00	P.2.1. Poprawa dostępności do edukacji pozaszkolnej dzieci i młodzieży	dzieci i młodzież w wieku szkolnym	projekt grantowy - FE SL
113 124,00	P.2.2. Podnoszenie kompetencji poprzez kształcenie ustawiczne dorosłych mieszkańców	dorośli mieszkańcy obszaru objętego LSR	projekt grantowy - FE SL
189 510,00	P.2.3. Budowanie kapitału społecznego poprzez realizację oddolnych inicjatyw	mieszkańcy obszaru objętego LSR	projekt grantowy - FE SL
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C. 3 Nowoczesna, funkcjonalna i energooszczędna infrastruktura publiczna gwarantem właściwego rozwoju społeczności lokalnej	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp..)
530 000,00	P.3.1. Rozwój i poprawa ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, w tym przedsięwzięcia prośrodowiskowe i na rzecz zachowania dziedzictwa lokalnego	mieszkańcy obszaru objętego LSR, turyści	konkurs - PS WPR
* dla Celu 2 podane kwoty dotyczą wyłącznie środków dofinansowania z UE tj. 85%			

lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
Nazwa wskaźnika													
liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	8	50,00%	0	50,00%	8	100,00%	PS WPR
liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	5	50,00%	0	50,00%	5	100,00%	PS WPR
Liczba nowych miejsc pracy objętych wsparciem w ramach projektów WPR	0	X	0	X	0	X	8	X	0	X	8	X	PS WPR
liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR	0	X	0	X	0	X	5	X	0	X	5	X	PS WPR
lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program

Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
Liczba wspieranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0	0,00%	1	100,00%	1,00	100,00%	1	100,00%	1	100,00%	1	100,00%	FEW
Liczba ludność objętej projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	0,00%	0	0,00%	0,00	0,00%	45	50,00%	90	100,00%	90	100,00%	
Liczba wspieranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0	0,00%	1	100,00%	1,00	100,00%	1	100,00%	1	100,00%	1	100,00%	
Liczba ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	0,00%	0	0,00%	0,00	0,00%	100	50,00%	200	50,00%	200	100,00%	
Liczba wspieranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0	0,00%	1	100,00%	1,00	100,00%	1	100,00%	1	100,00%	1	100,00%	
Liczba ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	0,00%	0	0,00%	0,00	0,00%	100	50,00%	200	100,00%	200	100,00%	

Liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych o charakterze edukacyjnym	0		0		0		4		9		9		FEW
Liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych o charakterze edukacyjnym	0		0		0		3		7		7		
Liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych o charakterze integracyjnym	0		0		0		4		9		9		FEW
lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury publicznej	0	0,00%	0	0,00%	4	50,00%	0	50,00%	4	100,00%	0	100,00%	PS WPR
liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu operacji	0		0		200		0		200		0		PS WPR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	1 250 000,00	-	458 444,00	1 708 444,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	312 500,00	-	0,00	312 500,00
Razem	1 562 500,00	-	458 444,00	2 020 944,00
* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych na LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.				
**W wierszu odpowiadającym danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość "0".				
% kosztów zarządzania i animacji dla środków z EFS+ zostanie określony na późniejszym etapie wdrażania LSR				

Załącznik nr 4 Plan wykorzystania budżetu LSR – wykazujący wykorzystanie zakontraktowanych środków w podziale na poszczególne fundusze i lata

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	Kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	0,00	0,00%	500 000,00	40,00%	125 000,00	50,00%	300 000,00	74,00%	325 000,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
EFS+	0,00	0,00%	114 611,00	25,00%			229 222,00	50,00%	343 833,00	75,00%	458 444,00	100,00%	0,00	100,00%
EFRR	0,00	0,00%	0,00	0,00%			0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
RAZEM	0,00	0,00%	614 611,00	65,00%			529 222,00	124,00%	668 833,00	175,00%	458 444,00	200,00%	0,00	200,00%